

ትምህርተ ክርስቲና

(የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ
ቤተ ክርስቲያን
እምነትና ትምህርት ፡)

ክርስቲያን የሆነ ሁሉ ሊማረውና ሊያስተምረው
የሚገባ ፡ በተለይም ለሰንበት ትምህርት ቤት መማ
ሪያና ማስተማሪያ እንዲሆን

ከሊቀ ሥልጣናት
ሀብተ ማርያም ወርቅነህ
ተዘጋጀ ።

አ. አ. ፲፱፻፸፱ ዓ/ ም

በጤሉም ሆነ፡ በከፊል መልሶ ማሳተም
መብቱ የአዘጋጁ ብቻ ነው።

ማ ው ጫ ፤

ተራ ቀላ.	ር እ ስ	ገጽ
፩	መቅድም	፩—፩
፪	መግቢያ	፩—፲
፫	ዐቢይ ክፍል ፩ ትምህርተ ክርስቲና	
	ክፍል ፩ የእምነት አንቀጽ	፲፩—፲፬
፬	ክፍል ፪ ምሥጢራተ ቤተ ክርስቲያን	፲፬—፳
፭	ክፍል ፫ የእግዚአብሔር ሕገ መንግሥት	፳—፴፪
፮	ክፍል ፬ ስለ ጸሎት	፴፪—፶፩
፯	ክፍል ፭ ስለጸምና ምጽዋት	፶፩—፶፫
፰ ፱	ክፍል ፮ ስለ በዓላት ዐቢይ ክፍል ፪ የቅዱስ መጽ ሐፍ ጥናት	፶፫—፶፭
	መቅድም	፶፭—፶፮
፲	ምዕራፍ ፩ ቅዱስ መጽሐፍ	፶፮
፲፩	ምዕራፍ ፪ ቅዱስ መጽሐፍ የአምላክ ስጦታ መሆኑ	፶፱—፷
፲፪	ምዕራፍ ፫ ቅዱስ መጽሐፍ እስትንፋስ እግዚአብሔር መሆኑ	፷—፷፪

ማ ው ጫ

ተራ ቀላ	ር እ ስ	ገጽ
፲፫	ምዕራፍ ፬	
	የቅዱስ መጽሐፍ ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ ቅዱስ	፳፪
፲፬	ምዕራፍ ፭ ቅዱስ ቅዱስ መጽሐፍ	፳፪—፳፫
፲፭	ምዕራፍ ፮ የ፪ቱ ኪዳናት ግንኙነት	፳፫—፳፭
፲፮	ሀ/ የብሉይ ኪዳን ክፍል	
	መቅደም	፳፭—፳፮
፲፯	ምዕራፍ ፬ የብሉይ ኪዳን	
	መጽሐፍት	፳፮—፳፱
፲፰	ምዕራፍ ፭ የብሉይ ኪዳን	
	መጽሐፍት አከፋፈል	፳፱—፷፩
፲፱	ለ/ የሐዲስ ኪዳን ክፍል	
	መቅደም	፷፩—፷፪
፳	ምዕራፍ ፩ ወንጌል (ኢጃንጌልዮን)	፷፪—፷፫
፳፩	ምዕራፍ ፪ የወንጌል ጸሐፍት	፷፫—፷፬
፳፪	ምዕራፍ ፫ የቅዱስ ማቴዎስ ወንጌል	፷፬—፷፭
፳፫	ምዕራፍ ፬ የቅዱስ ማርቆስ ወንጌል	፷፭—፷፮
፳፬	ምዕራፍ ፭ የቅዱስ ሉቃስ ወንጌል	፷፮—፷፯
፳፭	ምዕራፍ ፮ የቅዱስ ዮሐንስ ወንጌል	፷፯—፷፱
፳፮	ምዕራፍ ፯ የሐዋርያት ሥራ	፷፱—፷፻

ማ ው ጫ

ተራ ቀ.	ር እ ስ	ገጽ
ጳጌ	ምዕራፍ ፰ መልእክታት	ገጽ—ገጌ
ጳጌ	ምዕራፍ ፱ ራእየ ዮሐንስ	ገጌ-ገጔ
ጳ፱	ዐቢይ ክፍል ፫ የቤተ ክር/ ታሪክ መቅደም	ገ፱-፳፫
፴	ምዕራፍ ፩ የፍልስጥኤም ጂኦግራፊ በአጭሩ	፫፩-፩፻፬
፴፩	ምዕራፍ ፪ በፍልስጥኤም ምድር ይኖሩ የነ በሩ ሕዝቦችና አስተዳደራቸው	፫፱-፩፻፮
፴፪	ምዕራፍ ፫ የዓለም ሃይማኖትና ሥነ ምግባር	፫፯-፩፻፰
፴፫	ምዕራፍ ፬ የእስራኤል እምነትና ማኅበራዊ ኑሮ	፫፰-፩፻፲
፴፬	ምዕራፍ ፭ የመሲሕ መምጣት ተስፋ ክፍል ፩ የዓለም ድኅነት	፫፲፩
፴፭	ምዕራፍ ፮ የጌታችን የኢየሱስ ልደት	፫፲፪-፫፲፭
፴፮	ምዕራፍ ፪ የክርስቶስ የሕፃንነቱ ጊዜ	፫፲፭-፫፲፮
፴፯	ምዕራፍ ፫ የክርስቶስ ጥምቀት	፫፲፯-፫፲፱

ማ ው ጫ

ተራ ቀ.	ር እ ስ	ገጽ
፴፰	ምዕራፍ ፬ የክርስቶስ የይፋ ሥራ	፻፲፱-፻፳፮
፴፱	ምዕራፍ ፭	
	የክርስቶስ ንጉሥነት በመስቀል	፻፳፮-፻፴
፵	ምዕራፍ ፮ የክርስቶስ ትንሣኤ	፻፴-፻፴፪
፵፩	ክፍል ፪ የቤተ ክርስቲያን መሠረት	
	ምዕራፍ ፩ ርዶተ መንፈስ ቅዱስ	፻፴፪-፻፴፭
፵፪	ምዕራፍ ፪ የሐዋርያት ተአምራት	፻፴፭-፻፴፱
፵፫	ምዕራፍ ፫	
	የመጀመሪያዎቹ ክርስቲያኖች ኑሮ	፻፴፱-፻፵፩
፵፬	ምዕራፍ ፬ የኋላ ዲያቆናት ምርጫ	፻፵፩-፻፵፬
፵፭	ምዕራፍ ፭	
	የዲያቆኑ ፊልጶስ ወንጌላዊ ሥራ	፻፵፬-፻፵፮
፵፮	ምዕራፍ ፮	
	የሐዋርያት ለስብከት ሥራ መበተን	፻፵፮-፻፶፩
፵፯	ምዕራፍ ፯	
	የቅዱስ ጳውሎስ መጠራት	፻፶፩-፻፶፰
፵፰	ምዕራፍ ፰ ልዩ ልዩ ደቀ መዛሙርት	፻፶፰-፻፶፱
፵፱	ምዕራፍ ፱ የሴቶች አገልግሎት	
	በቤተ ክርስቲያን	፻፶፱-፻፷፩
፶	ምዕራፍ ፲	
	የክርስትናው በዓለም መስፋፋት	፻፷፩-፻፷፭

መቅደም

ሕሊ እግዚአብሔር ህልውና፣ ስለፈጣሪነቱና ስለ
መግባቱ ማወቅ ፣ እንደእርሱነቱም ማመንና ማም
ልክ ፣ ለእርሱም የሚገባ ምስጋና ማቅረብ ፣ ሕጉንም
ዘሚገባ መጠበቅ ለሰው ልጅ ሁሉ የግዴታ ተግ
ባሩ ነው ፤ በተለይ ግን የኢየሱስን አዳኝነት የምና
ምንና የተቀበልን ክርስቲያኖች ሁሉ ክርስቶስበአስ
ተማረው ትምህርት ጸንተን መንፈሱም የገለጠልንን
ያህል ስለ እግዚአብሔር ማወቅ ለሌላውም ማሳወቅ
ክርስቲያናዊ ግዴታችን ነው ።

ማንኛውም ምእመን ስለ ራሱ እምነት ጠን
ቅቆ ካላወቀ ለሌላውም ካላስረዳ የክርስቶስ ተከ
ታይ ነኝ የሚለው በአፍ ብቻ እንጂ የጸና እምነት
የለውም ። ይኸም ከሆነ እንኳን ለሌላ ሊተርፍ እር
ሱንም ያሰጋዋል ፤ ማለት የሌላ ምርኮኛ ይሆናል ።

እንግዲህ በዕድሜ በአእምሮም ሕፃን የሆነ
ሁሉ የራሱ ሃይማኖት የትኛው እንደሆነ ፣ ምን ማለ
ትም እንደሆነ አስቀድሞ ለይቶ ማጥናት ማወቅም
ስላለበት ለዚህ መማሪያ ትሆናለች በማለት ይኸች
መጽሐፍ ተዘጋጅታል ።

ከዚህም ጋር ወላጅ የሆኑ ሁሉ አስቀድመው
ለራሳቸው ፣ ቀጥሎም ለልጆቻቸው ፣ እንዲሁም የክር
ስትና አባትና እናት የሆኑ ሁሉ የመንፈስ ልጆቻቸው

ቸውን እንዲያስተምሩባት ፡ ወደ መንፈሳዊውም
ዓለም እንዲመሩባት፡ በተለይም የሰንበት ትምህርት
ቤት መምህራን አጠቃላይ ትምህርት እንዲሰጡ
ባት በማለት አጠቃላይ ክርስቲያናዊ እምነት፡ክርስ
ቲያናዊም ሥርዓት ተጠቃሎ ይገኝባት ዘንድ የተዘጋ
ጀች መጽሐፍ ናት ።

ይኸችን መጽሐፍ አንድ ክርስቲያን ያጠናት
እንደሆነ በአንድ በኩል የራሱን እምነት በሚገባ
ይጠብቅባታል ፤ ይመሰክርባታል ፤ በሌላ በኩል
ደግሞ ለሌሎች ይተርፍባታል ፤ ሌሎችንም ያስተ
ምርባታል ።

እንግዲህ ሁሉንም በቃል ለማጥናትና ለመ
ያዝ በሚያስችል መልክ የተዘጋጀች መጽሐፍ ስለ
ሆነች በተምሮ ማስተማር እንድንጠቀምባት አስገኝ
ዝባለሁ ።

ይህች መጽሐፍ ለመጀመሪያ ደረጃ ለመነሻ
የተዘጋጀች ስለሆነ ሌላው ብድረጃው ከፍ ስለሚል
ከዚህ አብሮ ለመሄድ እንዲችል ይኸችን በጥንቃቄ
መያዝና ማጥናት አሁንም የመጀመሪያ ደረጃ ነው።

የአምልኮት ነገር እንደ ፪ኛ ነገር የሚታይ ባለ
መሆኑ ሁላችንም ለሃይማኖታችንና ለአምልኮታችን
ቅድሚያ መስጠት አለብን ፤ እንግዲያውስ እስኪ
ወደ ውስጥ ገባ ብለን እንመልከታታ ።

ሊቀ ሥልጣናት ሀብተ ማርያም ወርቅነህ

አዲስ አበባ ፲፱፻፸፱ ዓ.ም.

መግቢያ

አንድ ክርስቲያን እንዴት እንደሚያምን፣ በምን እንደሚያምን ፣ የራሱን እምነት ከመነሻው እስከ መድረሻው ለይቶ ማወቅ ፣ ያንንም መጠበቅ፣ በተለያዩ አጋጣሚዎች ደግሞ ያንኑ መመስከር፣ መናገር፣ (መናዘዝ) ገልጦም ማስረዳት አለበት ።

አንድ የማያምን ወይም መንፈሱ ያልረጋ ሁሉም ጨለማ የሆነበት ሰው ለማወቅ ወይም ለመፈተን ብሎ እውነተኛውን ሃይማኖት ሲጠይቀው አፍሮ፣ ፈርቶ ዝም ሊል ከቶ አይገባም ፤ እንዲህ የሆነ እንደሆነ ገና እምነት የሌለው ለምንም የማያምን መስሎ ይታያል ። ስለዚህ እንደዚህ ያለ አጋጣሚ በገጠመው ጊዜ ስለራሱ ሃይማኖት ስለ እግዚአብሔር ሀልዎት ሰፋ አድርጎ ሊመልሰልት ሊመሰክርም ይገባል ። እንዲህ ያደረገ እንደሆነ ፈታኙ አፍሮ ይመለሳል ፤ ጠያቂው የማያምን እንደሆነ ወደ ሃይማኖት ይስበዋል ።

እንግዲህ መጽሐፍዋ ለዚህ እንድትሰማማ ፣ በቃልም ለማጥናት እንዲቻል በማለት በአጭር ዐረፍተነገር ምሥጢሩ እንዳይረቅ በኋላ ማስረጃ የተደገፈ ፣ አርእስቶችም ሳይበዙ በማጠቃለል የተዘጋጀች ስለሆነ ፣ አንባቢዎች ሁሉ እንዲረዱትና በእነርሱ አገላለጥ ለማስረዳት በሚችሉበት መልክ ያጥኑት ።

ሰለዚህ መጽሐፉን የመጀመሪያውን በ፩ ክፍሎች ከፍተኛው ይኸውም ፡

፩/ ሀልዎት እግዚአብሔር ፤ ይኸም ክፍል የሚያስረዳው የሁሉ መገኛ የሆነውን የእግዚአብሔርን ሀልውና ማመን እንዳለበትና አምልኮት ማቅረብ ግዴታ መሆኑን የሚገልጥ ነው ።

፪/ የእግዚአብሔር ሕገ መንግሥት ፤ ይኸም ክፍል እግዚአብሔር የሁሉ ፈጣሪ እንደ መሆኑ ንጉሠ ነገሥት ነው ፤ ሰለዚህ ሕገ መንግሥት አለውና ያን ማወቅ መጠበቅም ተገቢ መሆኑን ያስረዳል ።

፫/ ስለ ጸሎት ፤ እግዚአብሔር ሁሉን ሰጭ መሆኑን አምና ልመና፣ ምልጃ ወደ እርሱ ማድረግ ተገቢ መሆኑን ፤ እንዲሁም የምስጋና አምላክ እንደመሆኑ አምልኮት፣ ምስጋና ማቅረብ ተገቢ ስለመሆኑ ።

፬/ ጸሎተ ቅዳሴ ፤ ይኸውም ማንኛውም ምእመን በቤተ ክርስቲያን በጸሎተ ቅዳሴው ጊዜ መገኘት የምስጢረ ቅርባንም ተካፋይ መሆን እንደሚገባ የሚያስረዳ ነው ።

፭/ ምስጢራተ ቤተ ክርስቲያን ፤ አንድ ምእመን የምስጢራተ ቤተ ክርስቲያን ተካፋይ ይሆን ዘንድ የምስጢራትን ስማቸውን ዓይነታቸውን ፣ ማወቅ ፤ እንዴት እንደሚፈጸሙ አውቆ ተሳታፊ ለመሆን የሚችልበትን መንገድ ለመቀየስ እንዲችል ለማድረግ ፤

፮/ ስለ ክብረ ቅዱሳን ፤ ቅዱስ የሚባለው ለምን እንደሆነ ፤ ማን ቅዱስ እንደሆነ ፤ ቅድስና ለእርሱም የሚሰጥ መሆኑን ገልጦ ለማሳየት ፤

፯/ ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ፤ ቤተ ክርስቲያን አንዲት ድርጅት እንደመሆኗ ሥርዓት ያላት መልክ ያላት መሆኗን ለመግለጥና ሁሉም ሥርዓቷን ማወቅና ማክበር እንዳለበት ለማስረዳት ።

፰/ ሥነ ምግባር ፤ የእምነታችን መግለጫው ፤ መታወቂያው ምግባር በመሆኑ ማንኛውም አማኝ እምነቱን በምግባሩ ለመግለጥ የሚችል መሆኑን ለማስረዳት ።

ክርስቶስ ሰው በመሆኑ የመጀመሪያውን ርኅራኄ ያመለክታል ፤ ስለዚህ የክርስቶስ ተከታይ የሆነው ሁሉ ሰብአዊ ርኅራኄ ያለው ፤ በጎ አድራጎትን የሚፈጽም በሥነ ምግባር ያጌጠ መሆን አለበት ።

እንዲሁም ሌላ የቅዱስ መጽሐፍ ጥናት የሚል የተለየ ራሱን የቻለ ክፍል ይገኛል ። ይኸም ክፍል ቅዱስ መጽሐፍ በቅዱስ መንፈስ የተጻፈ ፤ ለሰው ልጅ ሁሉ መመሪያ ፤ መማሪያም ይሆን በንድ ከቅዱስ እግቢአብሔር ለሰው ልጅ የተሰጠ ከፍተኛ ሰጦታ ነው ።

ማንኛውም የሰው ነፃድ ሁሉ ይኸን ስጦታ አክብሮ ተቀብሎ ሊያጠናው ሊጠብቀው የሚገባ ነው ።

በዚህም ልዩ ክፍል ውስጥ የቅዱሳት መጻሕፍት ቊጥር ፡ ቅደምጥ ተከተላቸው፡ ቀኖናነታቸውም ተገልጾ ይገኛል ፤ እንዲሁም እያንዳንዱን መጽሐፍ ግን እንደጸፈው ፡ መቼ እንደተጻፈ ዓላማውስ ምንኖ ምን እንደሆነ ለሚቀርቡት ጥያቄዎች መልሶቻቸው ቊብራርተው ተገልጠው ይገኛሉ ።

ሌላ ክፍል ደግሞ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ የሚል እንዲሁ ራሱን የቻለ ክፍል ይገኛል ። በዚህም ክፍል ከክርስቶስ ልደት በፊት በዓለም ላይ ይታይ የነበረው የአስተዳደር ፡ የሃይማኖትና የሥነ ምግባር ይዘታ ምን ይመስል እንደነበር እንፈጻለን ።

ይኸም ክፍል ከክርስቶስ ልደት ጀምሮ እስከ ፩ኛው ምእት ዓመት ያለውን የክርስትና ይዘትና ሂደት አጠቃሎ በአጭሩ የሚያስረዳ ሲሆን ለትንተናው ያመች ዘንድ የተለያዩ ንኡሳን ክፍሎችን ይዞ ይገኛል ።

በአጠቃላይም ሙሉ ክርስቲያናዊ ምስክርነት እንዴት እንደሆነ ለማወቅና ለመመስከር እንድታስችል ሁና የተዘጋጀች መጽሐፍ ናት ።

እንግዲህ አንድ ሰው የሚመስክረውን ደኅና አድርጎ ማወቅ ፡ በእውነትም መመስከር አለበት ፤ በለዚህ አስቀድሞ ይህን ሁሉ ማወቅና ማመን አልበት ። የሚናገረውን የሚያምን ፡ የሚያምነውንም የሚናገርና የሚመስክር መሆን አለበት ፤ ታዲያ አስቀድሞ ማወቅ ስላለበት ይኸን የመሰለ መጽሐፍ መዘጋጀት አስፈላጊ ። አዘጋጁ

ፀቢይ ከፍል ፩ ትምህርተ ክርስቲና

ከፍል ፩ የእምነት አንቀጽ

፩ እምነት ፤ በ፩ አምላክ ማመን

፩/ በአንድ አምላክ በእግዚአብሔር አምናለሁ ፤ እርሱም የነበረ ፣ ያለ የሚኖርም ነው ። ከእርሱ በፊት ማንም አልነበረም ፤ እርሱም ከፈጠረው ውጭ የተገኘ ነገር ከቶ የለም ፤ ሁሉም በእርሱ ተፈጠረ እንጂ ።

፪/ ሁሉም በእርሱ ሆነ ፤ ያለ እርሱ ግን ምንም የሆነ የለም ። የሚታየውም የማይታየውም በእርሱ ፈጣሪነቱ ተፈጠረ እንጂ (ጸሎተ ገይ ፤ ዮሐ ፩ ፣ ፪) ።

፫/ ሁሉን የሚጠብቅ የሚያስተዳድርና የሚመግብ እርሱ ብቻ እንደሆነ አምናለሁ ።

ስለዚህም እርሱ ሳያውቀው የሚሆን ነገር ከቶ የለም ። እርሱ ብቻ በዓለም መላኩ ነው ፤ ሁሉን ያያል ሁሉንም ያውቃል ፤ እርሱ ብቻ ረዳት የማይሻ ድካምም የማይሰማው ፍጹም ከሃሊ አምላክ መሆኑን አምናለሁ ። ለእርሱ ተረስቶት የሚቀር ምንም ነገር የለም ፤ እስታዋሽም አይሻም ፤ ስለዚህም አምልኮት ስግደት ፣ ምስጋና ለእርሱ ብቻ ይገባል ።

፬/ እምነት በሥላሴ ።

፩/ እግዚአብሔር በባሕርይ ፣ በሀልወና ፣ በመለኮት አንድ ሲሆን በአካል በሰም ፣ በግብር ሦስት መሆኑን

ኑን አምናለሁ ። ስማቸውንም እንደሚከተለው አብ፡ ጩልድ፡ መንፈስ ቅዱስ ብዬ እጠራለሁ (ማቴ ፳፰-፳፱) ።

የአካል ሦስትነታቸውም እንደሚከተለው ነው ፤

ለአብ ፍጹም አካል አለው ፤ ለጩልድም ፍጹም አካል አለው ፤ ለመንፈስ ቅዱስም ፍጹም አካል አለው ።

፪/ ምንም ለአጠይቆ አካላት ፫ ብልም በባሕርይ በህልውና በሥልጣን ፩ አምላክ መሆኑን አምናለሁ ። ስለዚህም በሦስትነት ያለውን አምላክ አምናለሁ እርሱንም ብቻ አመልካለሁ ።

፫/ ሥላሴ በቅድምናቸው አንድ ናቸው፤ ቀዳሚና ቀከታይነት የለባቸውም ፤ የሥላሴ ቅድምናቸው አንዲት ናትና ። በሥላሴም የበላይና የበታች የለባቸውም ፤ ህልውናቸው አንድ ነውና ።

፬/ የክርስቲያን እምነት ልዩ ማኅተም በሥላሴ ሦስትነትና አንድነት ማመን ነው ፤ ስለዚህ በዚህ እምነት ጸንቼ እኖራለሁ ።

፭/ እምነት በሥጣው ቃል ።

፩/ ቃል አስቀድሞ እንደነበር አምናለሁ (ዮሐ ፩፡፩) ። ቃልም እግዚአብሔር እንደሆነ አምናለሁ ። (ዮሐ. ፩.፩ ።)

፪/ ቀዳማዊ ቃል በፍጹሟ ዘመን ከቅድስት ድንግል ግርዶም ሰው መሆኑን ሥጋንም መልበሱን አምናለሁ (ዮሐ. ፩.፲፬) ። ስለዚህም ክርስቶስ ፍጹም

ሰው ነው ። እንዲሁም በመለኮቱ ከአብና ከመንፈስ ቅዱስ ጋር እኩል ስለሆነ ፍጹም አምላክ ነው ።

፫/ ቀዳማዊ አምላክ ደኃራዊ ሥጋን ሲዋሐድ፣ ደኃራዊ ሥጋም ቀዳማዊ መለኮትን ሲዋሐድ፣ ውላጤ የሌለበት ፍጹም አምላክ፣ ፍጹም ሰው መሆኑን አምናለሁ ።

፬/ ክርስቶስ ቅድመ ዓለም ከአብ ያለ እናት ድንገር ዓለም ከእመቤታችን ከቅድስት ድንግል ማርያም ያለአባት እንደተወለደ አምናለሁ ። ቀዳማዊ ልደቱን በደኃራዊ ልደቱ ገለጠው ፤ ስለዚህም ወልድ መባልን ገንዘብ አደረገ ። በአንድ በኩል የአብ የፃሕርይ ልጅ እንለዋለን እርሱም ነው ። (ዮሐ.፩. ፲፰ ፤ ማቴ. ፲፮. ፲፭) ። እንዲሁም የሰው ልጅ ይባላል፤ እርሱም ነው ። (ማቴ. ፳፭. ፴፩ ፤ ም. ፳፮. ፷፬ ፤ ም. ፲፯. ፳፯) ።

፭/ ክርስቶስ ሰው የሆነው ሥጋንም የለበሰው እኔን ለማዳን ሕማምን ሞትን ለመቀበል እንደሆነ አምናለሁ ። (ዕብ. ፪. ፱) ። ስለዚህም በእርሱ ቀስል እኛ ተፈወስን ። (፩. ጲፕ. ፪-፳፬) ።

፮/ ክርስቶስ እንደሞተ ፤ ለሥልጣኑም እንደተነሣ፤ በባሕርይ ክብሩም እንዳረገ፤ በአባቱም ቀኝ እንደተቀመጠ አምናለሁ ። (ጳውሎስ ፶፪) ።

፯/ እምነት በክርስቶስ ፪ኛ መምጣት ።

፩/ ክርስቶስ የሰውን ወገን ለማዳን ለመጀመሪያ ጊዜ ወደዚህ ዓለም እንደመጣ፤ ይኸንም ዓለም አባል፤ ለመኖር ለፍርድ ፪ኛ ጊዜ ወደዚህ ዓለም

እንደሚመጣ አምናለሁ ። ክርስቶስ ለመጀመሪያ
ጊዜ ሲመጣ በትሕትና ነበር፤ በ፪ኛው ጊዜ ሲመጣ
ግን በግርማ መለኮት እንደፈራጅነቱ መሆኑን አም
ናለሁ ።

፪/ ክርስቶስ የሕያዋንም የሙታንም አምላክ
እንደሆነ፤ ስለዚህ ሁሉንም እንደሚገዛ አምናለሁ ።
ክርስቶስ የሁሉም ገዢ እንደመሆኑ እውነተኛም
ፈራጅ ነው፤ ስለዚህም ለያንዳንዱ እንደሥራው
ይከፍለዋል ።

፫/ የሙታንን ትንሣኤ አምናለሁ፤ ስለዚህ
ኢየንዳንዱ ነፍስና ሥጋ የተዋሐደለት ፍጹም ሰው
ሁኖተነሥቶ በክርስቶስ አደባባይ ለፍርድ ይቀርባል።

፬/ ሰማይና ምድር እንደሚያልፉ፤ አዲስ ሰማ
ይና አዲስ ምድር እንደምንወርስ አምናለሁ (ራእ.
፳፩፥፩)። ጸድቃን የክብር ትንሣኤ ተነሥተው አዲሱን
ሰማይ፤ አዲሱን ምምድር ይወርሳሉ ። ኃዋክን ደግሞ
የኃሣር ትንሣኤ ተነሥተው፤ ወደ ዘለዓለም ዙንኔ
ይሂዳሉ (ማቴ. ፳፭፥፵፯) ።

ክፍል ፪-ም ሥጢፊተ ቤተ ክርስቲያን

፩ የምሥጢር ተካፋይነታችን ፤

፩/ በበደል ምክንያት ጠፍቶ የነበረው የእግዚ
አብሔር ጸጋና ልጅነት በምሥጢፊተ ቤተ ክርስ
ቲያን አማካይነት እንደሚገኝ አምናለሁ ።

እነዚህም ምሥጢፊት ክርስቶስ ለዕለተ ዓርብ
ከፈጸመው ቸርነት የመነጩ ናቸው ። በነዚህም

ምሥጢራት አማካይነት ሁላችን እንታደሳለን፤ እርግጥ እናገኛለን ።

፪/ ክእነዚህ ምሥጢራት አብጣኛዎቹ ክርስቶስ የመሠረታቸው እርሱም የፈጸማቸው ናቸው ። ስለዚህም የሰው ልጅ የሆነው ሁሉ ሊፈጽማቸው የሚገቡ ናቸው ። እነርሱም ጥምቀት ፣ ሚሮን ፣ ቅዱስ ቀርባን ፣ ንሴሐ ናቸው ።

፫/ ሌሎች ደግሞ ለተወሰኑ ብቻ የሚሰጡ ናቸው ። እነርሱም ተክሊል ፣ ክህነት ፣ ቀንዲል ናቸው ፤ በተወሰኑት ሰዎች ዘንድ በሚገባ መፈጸም አለባቸው ።

፬/ የቤተ ክርስቲያን አባል እንደመሆኔ የምሥጢራት ቤተ ክርስቲያንም ተካፋይ መሆን ተገቢ ነቱን አምኜ ሁሉንም በተገቢው መንገድ እፈጽማለሁ ።

፭/ ምሥጢረ ጥምቀት ፤

፩/ ምሥጢረ ጥምቀት ክርስቶስ የመሠረተው ምሥጢር እንደሆነ ለኃጢአት ማስተሥርያ እንደሚሆን አምናለሁ ።

፪/ ከሥላሴ ለመወለድ፣ ከሰይጣን ቁራኝነት ለመላቀቅ ጥምቀት አስፈላጊ መሆኑን አምናለሁ ፤ ስለዚህም በኦብ፣ በወልድ፣ በመንፈስ ቅዱስ አምኜ እጠመቃለሁ ።

፫/ ያመነ የተጠመቀ ብቻ እንደሚደን አምናለሁ፤ (ማር. 1፮. 1፮) ። ስለዚህ ለጥምቀት የእግዚአ

ብሔር ልጅነቱን የመንግሥቱ ወራሽነቱን አረጋግጣለሁ ።

፫/ ምሥጢረ ሚሮን ፤

፩/ ሚሮን ለክርስቲና የመታወቂያ ማኅተመ መንፈስ ቅዱስ መሆኑን አምናለሁ ።

፪/ በጥምቀት ከሥላሴ እወለዳለሁ ። መንፈሳዊ ልደቴንም በሚሮን ማኅተምነት አረጋግጣለሁ ። ለዚህም ምስክራ መንፈስ ቅዱስ ነው ።

፬/ ምሥጢረ ቊርባን ፤

፩/ ቊርባን ማለት የክርስቶስን ሥጋ በመብላት ደሙንም በመጠጣት እኛ ወደ ክርስቶስ እንቀርባለን፤ እንዲሁም ሥጋው ከሥጋችን፣ ደሙ ከደማችን በመዋሐድ፣ እግዚአብሔርም እኛን ይቀርበናል፤ ይዋሐደናል ፤ ስለዚህም ቊርባን ይባላል ።

ሥጋውን በልቺ፣ ደሙን ጠጥቼ፣ የዘለዓለም ሕይወት አግኝቼ እንደምኖር አምናለሁ ። (ዮሐ.፮.፱፰.፱፯) ። ስለዚህም ሁልጊዜ ከሥጋውም መብላት ከደሙ መጠጣት አስፈላጊ መሆኑን አምናለሁ ።

፪/ በምሥጢረ ቊርባን አማካይነት የምእመናን ሕይወት የቤተ ክርስቲያን አንድነት ይገኛል ። ስለዚህ የቤተ ክርስቲያን አባል ሁሉ አንድነቱን የሚገልጠው ሥጋውን በመብላት ደሙን በመጠጣት ነው ።

፫ ፤ ቅዱስ ቊርባን ስንል ኅብስቱ ተለውጦ ሥጋ መለኮት፣ ወይኑ ተለውጦ ደመ መለኮት እንደሚሆን

አምናለሁ ፤ ስለዚህ ንስሐ ጥብቼ፣ ከኃጢአት ነጽቼ መቅረብ እንዳለብኝ አምናለሁ ።

፩ ፤ ምሥጢረ ንስሐ

፩/ በደልን ሁሉ ለካህኑ በመናዘዝ፣ ንስሐም በመግባት የኃጢአት ሥርየት እንደሚገኝ አምናለሁ ።

፪/ ካህኑ ኃጢአቱን የያዘበት እንደሚያዝ ዘት ካህኑ ይቅር ያለው እንደሚቀርለት አምናለሁ ።

፫/ ንስሐ የበደለውን እንዳልበደለ፣ ኃጥኡንም ጸድቅ የሚያደርግ መሆኑን አምናለሁ ። ስለዚህ አንድ በደለኛ ሲሠራ ያላፈረውን ያልፈራውንም በደል ለካህኑ ሲናገር ሳያፍር ሳይፈራ መናዘዝ አለበት ። እንዲሁም አንድ ጊዜ በደል መሆኑን አውቆ የተጸጸተበትን ኃጢአት ተመልሶ ላለመሥራት ሐሳቡን ቆርጦ መጣል አስፈላጊ ነው ።

፬/ ካህኑ አውጥቶ፣ አውርዶ የሰጠው ቀናና በትክክል መፈጸም አለበት ።

፭/ ሰው የሆነ ሁሉ ከበደል የሚርቅ ስለ ሌላ ማንኛውም ሰው በየጊዜው መናዘዝ፣ ንስሐም መግባት አስፈላጊ መሆኑን አምናለሁ ፤ ስለዚህ እርሱም ካህኑም በወሰኑት ሰዓት መፈጸም አለበት ።

፮ ፤ ምሥጢረ ክህነት

፩/ ምሥጢረ ክህነት ማለት ምሥጢራቱን ሁሉ የሚቀድስ የሚያከብር ፣ ክርስቶስ የመሠረተው ለቅዱሳን ሐዋርያት ያስተላለፈው ፣ ከእነርሱም

በአንብሮት እድ ሲተላለፍ የነበርና የሚኖር ምሥጢር እንደሆነ አምናለሁ ።

፪/ ከህነት የአደፈውን የሚያነጻ የረከሰውን የሚቀድስ ምሥጢር እንደሆነ አምናለሁ ። ስለዚህ የታሠረውን ይፈታል ፤ በደለኛውን ያሥራል ። ካህኑም ያሠረውን ከቶ ሊፈታው የሚችል የለም ፤ እግዚአብሔርም ያነኑ ያጸናዋል ፤ ካህኑም ይቅር ያለው ይቀርለታል ፤ ሌላ የሚያሥረው የለም (ማቴ. ፲፯፡፲፱ ፤ ም. ፲፰፡፲፰፣ ዮሐ. ፳፡፳፫) ።

፫/ ከህነት በእግዚአብሔር ጸጋ የሚገኝ ሀብት እንጂ በወርቅ የማይገዛ፤ በትውልድ የማይወረስ፤ በወገንም የማይገኝ ነው ፤ ስለዚህ ለሥልጣን ከህነት ብቁ የሆኑ ሰዎች ብቻ ይቀርባሉ ፤ እነርሱም ብቻ ያገኛሉ ። እርሱም በንጽሕና በጥራት መያዝ አለበት ፤ ድቀት ከአገኘው በኋላ የማይታደስ ነውና ።

፬/ ከህነት ለማንኛውም ሰው የማይኖሩ ምሥጢር ነው ፤ በመጀመሪያ ለተባዕት ጾታ ብቻ ይሆናል ፤ ከዚያውም ብቃት ላላቸው ብቻ ይሆናል ።

፭/ ምሥጢረ ተክሊል ።

፩/ ተክሊል ማለት በአንድ ወንድና በአንዲት ሴት መካከል በሚደረገው የስምምነት ጋብቻ ላይ የሚፈጸም ጸሎትና ቡራኬ ነው ።

፪/ ፁለቱ የተለያዩ ጾታዎች በእግዚአብሔር ቃል በካህኑ ጸሎትና ቡራኬ አንድ አካል እንደሚሆኑ አምናለሁ ፤ (ማቴ. ፲፱፡፮) ። እግዚአብሔር አንድ

ያደረገውን ሊለይ የሚችል የልም ፤ ስለዚህ ባልና ሚስት አንድ አካል ናቸው ።

፫/ በጸሎተ ተክሊል ተፈጽሞ የተጋቡት ጋብቻ ከሞት በቀር ሊለያዩ የማይገባ መሆኑን በዚች መጽሐፍ አስረጅነት መሠረት አምናለሁ ።

የሰው ዘር ይበዛ ዘንድ ምትክም ለማትረፍ ለመረዳዳትም ጋብቻ አስፈላጊ ነው ፤ ግን ሁልጊዜ ጸሊተ ክርስቲያን በጸሎተ ቡራኬ መፈጸም አለበት ።

፬/ ለባልና ለሚስት የጋራ የሆነ ኃላፊነት ስላለባቸው በጋራ ለመወጣት አብሮ ማሰብ፣ መነጋገር፣ መሥራትም አለባቸው፤ ይኸም ከግዴታቸው ፈኛው ነው ።

፭/ ምሥጢረ ቀንዲል

፩/ ምሥጢረ ቀንዲል ማለት በበሽተኞች ላይ የሚጸለይ ጸሎትና የሚቀቡት የድኅነት ዘይት ነው ።

፪/ በሃይማኖት የሚጸልዩት ጸሎት በሽተኛውን እንደሚፈውስ ፣ ኃጢአቱንም እንደሚያስተሠርይለት አምናለሁ (ያዕ.፩፡፲፬—፲፮) ። ስለዚህ ከምእመናን ውስጥ አንድ ሰው በታመመ ጊዜ የቤተ ክርስቲያን አገልጋዮች ካህናት የተለየ ጸሎት ሊያደርጉለት ይገባል ።

፫/ ቅዱሳን ሐዋርያት ሲፈጽሙት የኖሩ እኛም ልንፈጽመው የሚገባን ምሥጢር ነው (ማር. ፯፡፲፪) ።

፬/ በዚህ ምሥጢር መፈጸም የነፍሱን የሥም በሽታ ያለበት ፈውስ እንደሚያገኝ አምናለሁ። (ያዕ. ፭፡፲፮) ።

ክፍል ፫ የእግዚአብሔር ሕገመንግሥት
ህ—አሠርቱ ቃላት አሪት

አምላክ ከሰው ልጅ ጋር መገናኛ ያደረገው ቃል ኪዳንም የተጋባባቸው ዐሠርቱ ቃላት አሪት የሚባሉት ናቸው።

እነዚህን ሕግጋት በመጠበቃችን ከአምላክ ጸጋን፣ በረከትን፣ እንደምናገኝ እነዚህንም በማፍረሳችን መቅሠፍት እንደሚደርሰብን አምላክ እውነተኛ ቃሉን መስጠቱን አምናለሁ። እነርሱም የሚከተሉት ናቸው።

፩/ እኔ እግዚአብሔር አምላክህ ነኝ፤ ከኔ በቀር ሌላ አምላክ አታምልክ፤ በፊትህም አይኑር፤ (ዘጸ. ፳፪-፮) ።

፪/ የእግዚአብሔርን የአምላክህን ስም ከንቁ አታድርግ፤ ስሙን ኩቱ ያደረገውን እግዚአብሔር ሳይቀሥፈው አይቀርምና። (ዘጸ. ፳፡፮) ።

፫/ የሰንበትን ቀን አስብ፤ ትቀድሰው ዘንድ፤ (ዘጸ. ፳፡፲-፲፭) ።

፩/ አባትህንና እናትህን አክብር ዕድሜህ
ይረዝም ዘንድ እግዚአብሔር በሚሰጥህ
ምድር ፤ (ዘጸ.፩.፲፪) ።

፪/ ነፍሱ አትግደል ፤ (ዘጸ.፩.፲፫) ።

፫/ አታመንዝር ፤ (ዘጸ.፩.፲፬) ።

፬/ አትሰረት ፤ (ዘጸ.፩.፲፭) ።

፭/ በባልንጀራህ ላይ በሐሰት አትመስክር ።
(ዘጸ.፩.፲፮) ።

፮/ የባልንጀራህ ንብረት የሆነውን ዑሉ አት
መኝ ፤ (ዘጸ.፩.፲፯) ።

፯/ ባልንጀራህን እንደራሴህ አድርገህ ውደድ ።
(ዘሌዋ.፲፱.፲፰) ።

ማብራሪያ ፤

እግዚአብሔር አምላክ ከሁሉ በላይ የሆነ ንጉሠ
ነገሥት አምላክ አማልክት ነው ፤ የሚታየውም የማይታየውም
ዓለም ፈጣሪና ገዢ እርሱ ነው ። በተለይ የሰውን ልጅ የሚያስተዳድርበት ሕገ መንግሥት
አለው ፤ ስለዚህም እርሱ የሠራውን ማንም ሊሸረው ሊያሻሽለው ስለማይችል እንዳለ አድርጎ
መጠበቅ የሁሉ ገዴታ ነው ። እነዚህም ሕግጋት በ፲ አናቅጽ የተከፈሉ ሲሆኑ ከነርሱ ውስጥ ፫ቱ አናቅጽ
አምላክ አማልክቱን ንጉሠ ነገሥቱን እግዚአብሔርን የሚመለከቱ ናቸው ። እነርሱም ፡

፩/ እኔ እግዚአብሔር አምላክህ ነኝ። ከእኔ በቀር ሌላ አምላክ አታምልክ ፤ በፊትህም አይኑር ።

፪/ የእግዚአብሔርን የአምላክህን ስም ከንቱ
አቃድርግ፤ ስሙን ከንቱ ያደረገውን እግዚ
አብሔር ሳይቀሥፈው አይቀርምና ።

፫/ የሰንበትን ቀን አስጻ ትቀድሰው ህንድ
የሚሉ ናቸው ።

በዚህም አገላለጥ የእግዚአብሔርን አምልኮት
ለጣዖት፣ለሚርት ልንሰጥ የማይገባ መሆኑን ያስጠነ
ቅቃል ፤ ይኸም ከሆነ መመለክ ያለዘት እርሱ ብቻ
ነው ፤ አምልኮት የባሕርይ የግሉም ነውና ።

እርሱ ብቻ የነበረ ነው ፤ እርሱ ብቻም ያለ
ነው ፤ እርሱ ብቻም ለዘለዓለም የሚኖር አምላክ
ነው ።

ስለዚህ ለእርሱ ተወዳዳሪ፣ተመሳሳይም ስለሌ
ለው ለእርሱ የሚገባውን ክብርና አምልኮት ለባፅድ
ልንሰጥ አይገባንም ።

እንዲሁም ስሙን በሆነውም ባልሆነውም ምክ
ንያት እንዳንጠራው ያስጠነቅቀናል ፤ የእግዚአብሔር
ስም በምስጋና ብቻ ይነግል ይጠራልም እንጂ ።

፪ኛው አንቀጽ አምላክ ለሰው ልጅ ክብር ዕረ
ፍት አድርጎ የሠራትን የአምላክን ቀን ሰንበትን እን
ድናከብራት፣የዕረፍት ቀንም እንድናደርጋት ያሳስ
ዘናል ።

በዚህችም ዕለት በጎ እድራጎችን በመፈጸም
ቅዱስ ቃሉን በመስማት በማሰማት መዋል እንጂ

ሌላ ሥጋዊ ተግባራችን እንዳንፈጽምባት ያስጠነ ቅቀናል ።

ሌሎች ሰባቱ አናቅጽ ግን ሰው የሆነ ሁሉ ለዚያው ለሰው ልጅ ለመሰሉ ሊያደርገው የሚገባው ሊሠራቸውና ሊፈጽማቸው የሚገቡ ናቸው፤ እነርሱም ፡

፩/ አባትህንና እናትህን አክብር ይላል ፤ ይኸም ማለት ወላጆች ስላንተ ሕይወት፣ ምግብ፣ ጤና የደከሙትን ድካም፣ ያወጡትን ወጭ አስብዘባለው ለታነታቸውንም አውቀህ ብድራት መክፈል፣ ውልታም መመለስ አለብህ ማለት ነው ።

ወላጅን በማከበር የሰው አዋቂነቱ፣ ከፍተኛም ፍጥረት መሆኑ ይገለጣል ፤ ማለት ሌሎች ፍጥረታት ሁሉ ልጆቻቸውን በአምላካዊ የተፈጥሮ ግዴታ ያሳድጋሉ ፤ ግን ለኋላ በልጆቻቸው ከቶ አይረዱም ፤ እንዲያውም አይተዋወቁም ። ወላጆች ልጆችን በብዙ ጥንቃቄ ያሳደጓቸውን ያህል ልጆች ደግሞ ወላጆቻቸውን በሚገባ የረዱ እንደሆን ተፈጥሯቸውን አስከበሩ ፤ ከብራቸውን ገለጡ ማለት ነው ።

አንተም ነገ ከልጆችህ ብድራትን እንደምትከፈል አምነህ አሁን አንተ ልጆችህን ርዳ ተከባኩብ ።

፪/ አትጧደል ፤ ይኸም ማለት የእግዚአብሔርን ሕንጻ አታፍርስ ማለቱ ነው ፤ ግንኛውም ሰው በፈቃዱ ወደዚህ ዓለም የመጣ አይደለም ፤ አምላኩ አመጣው ፈጠረውም እንጂ ፤ እንግዲህ አምላክ

ለከንቱ አልፈጠረውም ለተቀደሰ ተግባር ሊያውለው እንጂ ። እንግዲያውስ አምላክ ለአንድ ቅዱስ ተግባር የፈጠረውን ሰው በከንቱ ማጥፋት፤ (ነፍሰመግደል) ትልቅ ጥፋት ነው ። ያልሠሩትን ሕንጻ እንዴት ሰዎች ያፈርሳሉ ? የሕንጻው ባለቤት ይከሳል፤ ያስቀጣል ፤ እንግዲያውስ ከሕንጻው የሰው ተፈጥሮ ይበልጣል ፤ የሰው አካል ከግንብ ይበልጣልና ማንም ሊያፈርሰው አይገባውም ።

አንተ ለሌላው ነፍስ ስትጠነቀቅ፤ ሌላው ደግሞ ስለ አንተ ነፍስ ይጠነቀቅልሃል ። አንተ ስለሌላው ነፍስ ግድ ከሌለህ የአንተንም ነፍስ ያሰጋታል ።

፫/ አታመንዝር፤ ይኸም ማለት የራስህ ወዳልሆነችው ሴት አትሂድ ፤ የአንተንም የእርሷንም የጋብቻ እምነት አታጥፋ ።

ሚስቱ ወዳልሆነችው ሴት መሂድ ዓመፅ ነው፤ ማለት ሀብቱ፤ ገንዘቡ ያልሆነውን እንደመዘረፍ፤ እንደመቀሰጥም ይቆጠራል ።

የእርሱንም ሚስት እንዲሁ ሌሎች ሊይዟት ይችላሉና ፤ እንዲሁም ማንኛውንም ሴት ማሳሳት፤ በሴት ልጅ ላይ ዓመፅ መሥራት፤ በእርሱም በእናቱ፤ በሚስቱ፤ በእኅቱ ላይ ዓመጽ እንዲሠራባቸው ፈቅዷል ማለት ነው ።

በወንድ አንቀጽ ስለተናገርነው ለወንዱ ብቻ አተትነው እንጂ ሴትም ባሏ ወዳልሆነ ወንድ መሂድ እንዲሁ ዓመፅ ነው ።

፩/ አትሰረቅ ፤ ይኸም ማለት ያልደከመበትን፤
ንብረቱ፤ ሀብቱ ያልሆነውን መውሰድ እንደማይገባ
ያስጠነቅቃል ። መሰረቅ በሰው ሃይል እንደመጣ
ደል ያለ ነው ፤ ማለት የአንዱን ሀብት የሚበላውን
የሚጠጣውን፤ ሕይወቱ የሚደገፍበትን ወስዶበት
ይኸ ሰው የሚበላው የሚጠጣው አጥቶ ይጥቃልና ።

እንዲሁም አንተ የሌላውን ሀብት እንደሰረቅህ
የአንተንም ሌሎች ይሰርቁሃል ፤ እንዲሁም ከሆነ
ሀብት ያለው ሰው አይኖርም ፤ ሰላምም በምድር
ሊኖር አይችልም ። ስለዚህ ያንተም ሀብት ሕይወት
ህም ይጠበቅልህ ዘንድ አትሰረቅ ።

፪/ በባልንጀራህ ላይ በሐሰት አትመስክር ፤
ይኸም ማለት የባልንጀራህ ሀብቱ የሚባክንበትን፤
ሕይወቱ የሚጠፋበትን፤ መብቱን የሚያጣበትን በመ
ፈለግ፤ በሌላም ይኸን በመሳሰለ ቢሆን በሐሰት አት
መስክርበት ።

እንዲሁም ለግል ጥቅምህ ስትል በገንዘብ ተደል
ለህ ፤ ለወገንህ ብለህ በሐሰት አትመስክር ፤
ነገ በአንተም ላይ እንዲሁ የሐሰት ምስክር አስ
መስክረው ሀብትህን ንብረትህን ያስወስዱብሃል ።
ከዚህም የበለጠ ሕይወትህን ያስጠፋሃል ፤ እውነቱን
እውነት፤ ሐሰቱን ሐሰት በል እንጂ ።

፫/ የባልንጀራህን ሀብት አትመኝ ፤ እያንዳንዱ
ሰው ወጥቶ፤ ወርዶ፤ ወዘን አፍስሶ፤ ሠርቶ ብቻ እንዲ
ዘለ እንጂ የሌላውን ሀብት መመኘት ከፍተኛ ወንጀል

ነው፤ ምክንያቱም ምኞት የኃጢአት ሁሉ ሥር ስለሆነች ምኞቱ ወደ ፍጻሜ ሊደርስ ይችላልና።

አዋቂ ሰው ኃጢአትን ገና ከምኞት ቆርጦ የጣላት እንደሆነ ከበደል ይድናል፤ ስለዚህ አትመኝ አለ።

፩/ ባልንጀራህን እንደራስህ አድርገህ ውደድ፤ ባልንጀራ ማለት በተፈጥሮ ሰው የሆነው ሁሉ ነው። ከሩቅም ይምጣ፤ ጎረቤትም ይሁን ሰው ለሰው ባልንጀራው ስለሆነ፤ ሁሉንም አስተካክሎ መውደድ አለበት፤ ሰው ለሰው ወንድሙ ባልንጀራውም ነው፤ ስለዚህ ሁሉም መፋቀር፣ መተዛዘን፣ መረዳዳት አለባቸው።

ፍቅሩም ደግሞ የቃል ሳይሆን የይዩልኝና የይስሙልኝም ሳይሆን በሥራ የሚገለጥ በርዳታ የሚታይ ፍቅር ሊሆን ይገባል፤ አንተን እንደሚርብህ ሌላውንም ይርበዋል በል፤ አንተንም እንደሚቸግርህ ሌላውንም ሰው ይቸግረዋል በል። እንዲሁም አንተ በዚህ መልክ ስትፈጽመው ሌላውም ለአንተ በዚህ መልክ ይፈጽምልሃል። በዚህን ጊዜ ችግር ከሰው ወገን ይጠፋል፤ «ዘመድ ቢረዳዳ ችግርም አይካዳ» ነውና።

ይኸ የመጨረሻው አንቀጽ ሌሎችን ዘጠኙን አንቀጾች ሁሉ ያጠቃልላል፤ ማለት እርሱ በመፈጸሙ ሌሎች ሁሉ ይፈጽማሉ፤ እርሱ በመፍረሱ ሌሎች ሁሉ ይፈርሳሉና። ለምሳሌ አንድ ሰው አምላኩን ከወደደው አምልኮቱን ለባዕድ አይሰጥበትም፤ ለሙንም በከንቱ አይጠራውም፤ ሕግጋቱንም በጠቅ

ላላ አያረርስም ፤ እግዚአብሔር ከብዙ ሰሕተት ይጠቃልና ።

እንዲሁም ባልንጀራውን ከወደደ አይገድለውም ፤ ፀብቱን፣ንብረቱን አይመኝበትም ፤ አይሰርቀውም ፤ በሐሰትም አይመሰክርበትም ፤ እንዲያውም በዚህ ፈንታ ለባልንጀራው ያስባል፤ይናገራል፤ይሠራል ።

እንግዲህ በፍቅረ እግዚአብሔርና በፍቅረ ቢጽዐሥሩ ቃላት ሊጠበቁ ሊፈጸሙም ይችላሉ (ማቴ.፳፪.፱) ይኸንም አማናዊ የሚያደርግ ክርስቶስ ሲያስተምር «የሚወደኝ ሕጌን ይጠብቃል» ይላል፤ (ዮሐ.፲.፲፮) የእግዚአብሔር ፍቅር መግለጫ ሕጉን መጠበቅ ነውና ።

ክርስቶስን ከሞት ያደረሰው ፍቅረ ሰብእ ነው፤ ራሱን «ለሰው ልጅ ቢዛ አድርጎ ከመስጠት በላይ ፍቅር የለምና» (ዮሐ.፲፮.፲፫) ።

ለ/ ጌቱ ቃላት ወንጌል ።

፩/ በወንድምህ ላይ በከንቱ አትቆጣ (ማቴ. ፮.፳፪.፳፯) ።

፪/ ወደሴት አትመልከት በልብህም አታመን ዝር (ማቴ.፮.፳፯) ።

፫/ ሚስትህን ያለዝሙት ምክንያት በሌላ ነውር አትፍታት (ማቴ.፮.፴፪) ።

- ፩/ ፈጽመህ አትግል (ማቴ. ፭. ፴፬) ።
 ፪/ ከፋውን በከፋ አትቃወም ፤ (ማቴ. ፭. ፴፱) ።
 ፫/ ጠላትህን ውደድ ፤ (ማቴ. ፭. ፴፭) ።

ግ ብ ራ ሪ ያ ።

፩/ በወንድምህ ላይ በከንቱ አትቆጣ ፤ ሰው የሆነው ሁሉ ወንድምህ ወዳጅህ ነው ፤ ስለዚህ አትጥላው ፤ አትጣላውም ፤ በሆነውም ባልሆነውም አትቆጣው ። ከድንገተኛ ቁጣ ተነሥተው እስከ ነፍስ ግዳይ ይደርሳሉና ፤ ስለዚህ በመጀመሪያ ቀጣህን ከአንተ አርቅ ፤ በቁጡ ሰው ተዋሕዶት የሚኖር መንፈስ የለምና ።

፪/ ወደቤት አትመልከት በልብህም አታመን ዝር ፤ ማለት በዓይንህ አይተህ ስሜት አይኑርህ ፤ በልብህም አታመንዝር ማለት ነው ።

ዓይን ሁሉን ይመለከታል ፤ ግን ወደ ልቡናው የሚልከው የሚፈቅደውን ነው ፤ ስለዚህ ቤትን በከፋ ምኞት አትመልከታት በልብህም ለዝመት ሥራ አትመኛት ማለት ነው ። ሐሳብ ሁልጊዜ ወደ ተግባር ይለወጣልና ።

ዓይን ብዙ ነገርን እንደሚመለከት አልፎትም የሚሂደው ብዙ እንደመሆኑ ማንኛውንም ሴት ያያል ግን ምንም ስሜት ሳይኖረው አልፎ ሊሂድ ይገባዋል ።

፫/ ሚስትህን ያለዝሙት ምክንያት አትፍታ፤
ይኸም ማለት ባልና ሚስት አንድ አካል ናቸው፤
እግዚአብሔር አንድ ያደረጋቸውንም ማንም ሊለይ
አይችልም (ማቴ. ፲፬. ፯) ። ስለዚህ ይኸ አንቀጽ
ጸምንም ምክንያት ቢሆን ሚስቱን ማንም እንዳይ
ፈታ ያስጠነቅቃል ።

ሥነ ፍጥረትን ስንመለከት ልክዳም ሔዋንን ፣
ልሔዋንም አዳምን ብቻ ነው እግዚአብሔር አምላክ
የሰጠው፤ ይኸም የሚያመለክተው ለአንድ ወንድ
አንዲት ሴት ብቻ ፣ ለአንዲት ሴትም አንድ ወንድ
ብቻ ስለሆነ እነርሱ ተስማምተው ከተጋቡ በኋላ
መፋታት መለያየትም እንደማይገባቸው የሚያመ
ለክት ነው ።

፬/ ፈጽመህ አትማል፤ ይኸም ማለት በሀብትህ፣
በንብረትህ፣ በመብትህ፣ በሕይወትህም ሳይቀር ክርክር
ተነሥቶብህ እንድትምል ብትጠየቅ ፈጽመህ አት
ማል ማለቱ ነው ።

መሐላ እንኳን በሐሰት በእውነትም ቢሆን
ፈጽሞ ክልክል መሆኑን ያመለክታል፤ የእግዚአብ
ሔርን ስም ከንቱማድረግ ነውና (ዘሌዋ፡፲፱፡፲፪) ።

፭/ ክፉውን በክፉ አትቃወም፤ ይኸም ማለት
ክፉ ነገር ከሰው ዘንድ ቢደርስብህ በትዕግሥት ለማ
ሳለፍ ሞክሮ እንጂ ክፉ እንደሠራብኝ እኔም ክፉ
ልሥራበት አትበል፤ ክፉውን ልው በክፉ ነገር ልበ
ቀለው አትበል ማለቱ ነው፤ ከሁሉ ጋር በሰላም

በስምምነትም መኖር አስፈላጊነቱን ሲገልጥ እንዲህ አለ ።

፩/ ጠላትህን ውደድ ፤ ይኸም ማለት ከሁሉ ጋር ተስማማ፤ ተፋቀር እንጂ ጠላት ከቶ አይኑርህ ፤ የተጣላህም ሰው ቢኖር እንደ ጠላት አትየው ፤ አቅርበው ፤ እንደ ወዳጅህም እየው ማለቱ ነው ።

ክርስቶስ ሁሉን በመውደድ ፍጹም ነው ፤ አንተም የእርሱ ተከታይ እንደመሆንህ ሁሉን በመውደድ ፍጹም ሁን (ማቴ. ፭. ፵፬. ፵፯) ።

ሐ/ ኋቱ ቃላተ ወንጌል ።

አንዳንድ ሊቃውንት እንደሚሉት ኋቱ ቃላተ ወንጌል እነዚህ ናቸው ።

፩/ ብራብ አብልታችሁኛልና ፤ (ማቴ. ፳፭. ፴፭) ።

፪/ ብጠማ አጠጥታችሁኛልና (» » »)

፫/ እንገዳ ብሆን ተቀብላችሁኛልና (ማቴ. ፳፭. ፴፭) ።

፬/ ብታረዝ አልብሳችሁኛልና (ማቴ. ፳፭. ፴፮) ።

፭/ ብታመም ኅብኝታችሁኛልና (» » »)

፮/ ብታሰር ጠይቃችሁኛልና (ማቴ. ፳፭. ፴፯) ።

ማ ብ ራ ሪ ያ

፩/ ብራብ አብልታችሁኛልና ማለቱ ብድራት ይከፍሉናል ውልታ ይመልሱልናል ሳትሉ ፤ ወይም ሰው ይይልን፤ ይመስክርልን ሳትሉ ችግረኞችን አብልታችኋልና ማለቱ ነው ። በኃላፊው ገንዘብና ጊዜ የማያልፍ ሥራ ሠርተውብታልና ።

ይኸም ነገ እነርሱ ተመሳሳይ ችግር ቢደርስ
ወቅቱ ሌሎች ይረዷቸዋል፤ ከዚህም በቀር ክርስቶስ
በኋለኛው ዓለም የፆታውን ይከፍላቸዋልና ።

፪/ ብጦማ አጠጥታችሁኛልና ማለቱ የተጠ
ሙትን ወገኖች ብድራት ሳትሹ አጠጥታችኋልና ፤
የተራቡትን፣ የተጠሙትን ነግ በኔ ብላችሁ፤ አዝናችሁ
የርሳራጌ ሥራን ሠርታችሁላቸዋልና ።

፫/ እንግዳ ብሆን ተቀብላችሁኛልና ማለቱ
የተቸገረውን ፣ ቀን የጣለውን ሰው የማውቀው ነው ፤
ዓለውለታየ ነው ፤ ሳትሉ፤ ወይም ወደፊት እንዲህ
ያለ ውለታ ይውልልኛል ሳትሉ በቤታችሁ ተቀ
ብላችሁ አስተማማኝችኋልና ።

ቤት የእግዚአብሔር ነው ፤ ሰውየው ጊዜያዊ
አስተናባሪ ነው ፤ ስለዚህ እርሱ ለብዙ ዘመናት በማይ
ቆይበት ቤት ለእግዚአብሔር ብሎ እንግዳን መቀ
በል ተገቢ ነው ።

ቀን ተለዋዋጭ ነውና ነገም አንተ ከሞቀ ቤትህ፤
ከተደላደል ንብረትህ ትፈናቀልና ወጥተህ ትዞራለህ ፤
ዛሬ አንተ እንግዳን የተቀበልክ እንደሆነ ነገ ደግሞ
ለአንተ ተቀባይ እግዚአብሔር ያዝልሃል ፤ በኋላ
ደግሞ እግዚአብሔር የመንግሥቱ ወራሽ ያደርግሃል።

፬. ብታረዝ አልብላችሁኛልና ማለቱ ፣ ብዙ
ዎችን ችግረኞች ረድታችኋል ፤ ነውራቸውን ሸፍ
ናችኋል ፤ ኃፍረታቸውን ሠውራችኋል ፤ ለሰው ልጅ
ከብር ሰጥታችኋል ማለቱ ነው ። ሰውን መርዳት
ራስን መርዳት ነው ፤ ማለቱ የሰው ተፈጥሮ አንድ
ነውና ።

፩/ ብታመም ትብኝታችሁኛልና ፡ ማለቱ ሰው ከታመመ ይሞታል፤ምን ያደርግልኛል ሳትሉ በሽተኛችን ትብኝታችኋልና ። ሰው በአካሉ በጤናው አያዝ በትም ስለሚሆን ጤነኛ የነበረው ሰው በሽተኛ ይሆናል ፤ ያንን መርዳት ተገቢ ነው ።

፪/ ብታሠር ጠይቃችሁኛልና ፡ ማለቱ ሰው አጥፍቶም ሳያጠፋም ድንገት ይታሠራል፤ በዚህ ጊዜ ወንጀለኛ ነው ብሎ ሳይጠሉ በእሥራቴም ሳያፍሩ መጠየቅ ተገቢ መሆኑን ያመለክታል ።

አንተም ነገ አጥፍተህም ሳታጠፋም ልትታሠር ትችላለህ ፤ ስለዚህ አንታ ለሰው ያዘንከውን ያህል ለአንተም ሰዎች ያዝኑልሃል ። ለሰው የረዳኸውን ያህል ለአንተም ይረዳሃል ፤ ስለዚህ የታሠሩትን በርኅራኄ በበጎ አድራጎት ትብኛቸው ማለቱ ነው ።

ይኸን ኔቱን ቃላት ወንጌል የፈጸመ አስቀድሞ ዓለም ሳይፈጠር እግዚአብሔር ያዝጋጃትን መንግሥት ይወርሳል (ማቴ ፳፭.፴፬.፴፯) ።

ክፍል ፫ ስለ ጸሎት

፩ ፤ ጸሎት በፈጣሪና በፍጡር መካከል የሚደረግ ግንኙነትና ንግግር ነው ። (ፍት- ነገ-እንቀጽ ፲፩) ።

ሰው በፈጣሪው አምኖ የችግሩ ፈዳት እንዲህ ንለት ይለምነዋል ፤ ስለክብሩና ገናንነቱም ምዕጋና ያቀርብለታል ፤ እግዚአብሔርም ደግሞ የፍጥረቱ ሁሉ አዳት እንደመሆኑ የጸለዩትን ጸሎት ሰዎች

ያቀረቡትን ምስጋና ቅዳሴ ተቀብሎ የሰዎችን ፍላጎት ያግኛል ።

፪/ በማንኛውም ጊዜ፣ ቦታ፣ ሁኔታ ለእግዚአብሔር ልመና፣ ምስጋና ማቅረብ ለሰው ሁሉ ተገቢ መሆኑን አምናለሁ ። ከአምላክ ፊት በቀረብን ጊዜ እርሱም እንደሚቀርብን እንደሚሰማን አምነን እንጂ ጸልያለን ፤ ስለዚህ ከቂም፣ ከበቀል ርቀን ከኃጢአት ነጽተን ወደእርሱ መቅረብ አለብን ።

፫/ በግልፅ ፣ በቤተ ሰብም ፣ በማኅበርም መጸለይ ተገቢ መሆኑን አምናለሁ ። ስለዚህ በደስታም በጎዘንም ጊዜ ለግሌም፣ ከቤተሰቦቼ ጋርም፣ በቤቴም፣ ቢሆን በቤተ ክርስቲያንም ተገኝቼ መጸለይ ግዴታዬ መሆኑን አምናለሁ ። በግልፅ በቤተ ሰብእ ጸሎት ጊዜ በቤቴ ፣ በማኅበር ጸሎት ጊዜ ግን በቤተ ክርስቲያን መገኘት ግዴታዬ ነው ።

፬ ፤ በየፅሁፉ መጀመሪያ ማለት በጣት ከሰው ጋር ከመነጋገር በፊት ከእግዚአብሔር ጋር መነጋገሩ ተገቢ መሆኑን በማመን የነግህ ጸሎቴን እንደሚከተለው አደርሳለሁ ።

ጸሎተ ነገህ (ዘዘወትር)

(ገጽፀን በማማተብ የሚከተለውን ጸሎት በል) ።

ሀ/ በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ ፤ አምላክ
በቅድስት ሥላሴ እንዞ አክምን ወእትመሐጸን፣ እክ
ሕደክ ሰይጣን በቅድመ ዛቲ እምየ ቅድስት ቤተ
ክርስቲያን ፣ እንተ ይእቲ ስምዕሉ ማፎያም ጽዮን
ለዓለመ ዓለም ።

ለ/ ነአዙተክ እግዚአ ወንሴብሐክ ፣
ንባርከክ እግዚአ ወንትአመነክ፣ ንገኒ ለክ እግዚአ
ወንትቀነይ ለስምክ ቅዱስ ።

ንሰግድ ለክ ኦ ዘለክ ይሰግድ ዙሉ ብርክ፣ ወለክ ይት
ቀነይ ዙሉ ልሳን ።

አንተ ውእቱ አምላክ አማልክት ወእግዚአ አጋኔ
ዛት ወንገሠ ነገሥት አምላክ አንተ ለዙሉ ዘሥጋ
ወለዙላ ዘነፍሱ ።

ወንጌውኣክ በከመ መሐረኝ ቅዱስ ወልድክ እንዞ
ይብል አንትሙሰ ሶባ ትጌልዩ ከመዝ ቢሉ ።

የነግህ ጸሎት (የዘወትር) ።

ሀ/ በአብ በወልድም በመንፈስ ቅዱስም ስም
አንድ አምላክ ለሚሆን ፡ በቅድስት ሥላሴ እያመን
ኩኝና እየተማጸንኩኝ ሰይጣን እክድሃለሁ ፤ እናቱ
ለምትሆን በቅድስት ቤተ ክርስቲያን ፊት፡ይኸች
ውም ምስክራ ማርያም ናት ፤ ለዘላለም መጠጊያ
የምትሆን ።

ለ/ አቤቱ ፈጽመን እናመሰግናለን ፤ አቤቱ
እንባርክሃለን ፤ እንተማመን-በህምአለን ፤ አቤቱ
እንገዛልሃለን ፤ ለቅዱስ ስምህም እንቀኛለን ።
እንሰማድልሃለን ፤ ጉልበት ሁሉ የሚሰግድልህ
ሆይ ፤ አንደበትም ሁሉ ለአንተ ይገዛልሃል ።

አንተ የአማልክት አምላክ ነህና ፤ የገዢዎችም
ገዥ ነህ ፤ የነገሥታትም ንጉሥ ነህና ፤ የሥጋም
ሁሉ ፤ የነፍሰም ሁሉ አምላክ አንተ ነህና ።

ቅዱስ ልጅህም እንዳስተማረን እንዲህ ስንል እን
ጠራሃለን ፤ እናንተስ በጸሊያችሁ ጊዜ እንዲህ በሉ
ሲሉ ።

ከዚህ ላይ በየዕለቱ ግንኙውን ሰው በራሱ የሚመስለውን ሁሉ እንደሁኔታው ከዚህ ላይ አስገብቶ ሊጸልይ ይችላል ። ለጊዜው ከዚህ እንደሚከተለው አሳያለሁ ።

ሐ/ የሰማይና የምድር ፈጣሪ የሚታየውንና የማይታየውን የፈጠርክ አምላካችን እግዚአብሔር! አንተ የምስጋና ጌታ የክብርም ባለቤት ነህ ፤ ስለዚህ ንጹሕ ምስጋናን በዚች ንጋት ለአንተ አቀርባለሁ ፤ ለአንተ ብቻ ቅልበት ሁሉ ይሰግዳል ፤ አንድ በትም ሁሉ አንተን ብቻ ያመሰግናል ። አንተ የጌቶች ጌታ፣ የነገሥታትም ንጉሥ ነህና ። ልዩ ልዩ የሆነውን ተንቀሳቃሽና የማይንቀሳቀሰውን ፍጥረት ሁሉ የፈጠርክ ፣ ከዚህም ውስጥ እኔን በአርአያህ የፈጠርክኝ ፣ ንባብን አእምሮን ያሳደርክብኝ ፣ በሰጠኸኝ አንድ በት ንጹሕ ምስጋናን አቀርብልሃለሁ ። በየጊዜውና በየዕኔቱ ብዙ በጎ አድራጎችን አድርገኸልኛል ፤ ብዙም ውለታም ውለኸልኛል ፤ ይህንም አብዝተህ በነፃ አድለኸኛል ።

አሁንም አቤቱ ሌሊቱን በሰላም አሳልፍ ዘንድ እንደረዳኸኝ መዓልቱንም በሰላም አሳልፈው ዘንድ

ርዳኝ ፤ ዕለቷን ፀረከች አድርገህ አድለኝ ። አምላክ
ሆይ! በዚህች ዕለት የምሠራው ሁሉ በአንቱ ዘንድ
የተወደደ የተፈቀደም ይሁንልኝ ። በዚህች ንጋት
ክእኔ ጋር አብረኸኝ ተነሥ፤ ወደ ልዩ ልዩ ሥራም
እሠግራ ዘንድ አንተ ምራኝ፤ በአንተ ፈቃድ ልራ
መድ፤ በአንተም መሪነት ልመራ፤ ኃይልና ሥልጣን
የባሕርይህ የሚሆን፤ አምልኮትና ስግደት እሁንም
ለአንተ ይሁን ፤ ለዘላለሙ አሜን ።

(የቤተ ሰብ አስተዳዳሪ የሆነ እንደሆነ ቀጥሎ
ያለውን ይበል ።)

የሰጠኸኝን ዲተሰብ ባርክልኝ ፤ ለሁሉም ሕይ
ወትን፤ ጤንነትን አድልልኝ ፤ ሁሉም የአንተ ወገን
ይሆኑ ዘንድ አንተ ምረጣቸው ። በጠቅላላም ወገኔን
ሕዝቧንም ሁሉ ባርክ፤ የሁሉም ኑሮ የሰላም፤ የጸጥታም
ይሆን ዘንድ ሰላምህን ሰጠኝ። ሀገራችንን ባርክ፤ ያንተ
ስም ይቀደሰባት፤ አምልኮትህም ይፃለጥባት፤ ለዘላ
ለሙ አሜን ።

መ/ አቡነ ዘበሰማያት

ይትቀደስ ስምክ ፤ ትምጻእ መንግሥትክ ፤
ወይኩን ፈቃድክ፤ በከመ በሰማይ ከማሁ በምድር ።
ሲሳየን ዘለለዕለትን ሀበን የም ። ጎድግ ለን አበላን
ወጌጋየን ፤ ከመንሕንኒ ንጎድግ ለዘአበሰ ለን። ኢታ
ብአን እግዚአ ውስተ መንሱት ፤ አላ አድጎንነነ
ወባልሐን እምኩሉ እኩይ ።

እስመ ዚአክ ይእቲ መንግሥት፤ ኃይል ወስብ
ሐት ለዓለመ ዓለም አሜን ።

ሠ/ በሰላመ ቅዱስ ንብርኤል መልአክ ኦ እግ
ዝእትየ ማርያም ሰላም ለኪ፤ ድንግል በሕሊናኪ፤
ወድንግል በሥጋኪ ፤ እመ እግዚአብሔር ጸባአት
ሰላምለኪ ፤ ቡርክት አንቲ እምአንስት፤ ወቡሩክ ፍሬ
ከርሥኪ ።

ተፈሥሒ ፍሥሕት ኦ ምልእተ ጸጋ እግዚአ
ብሔር ምስሌኪ ። ሰአሊ ወጸልዬ ለን ምሕረተ ንብ
ፍቁር ወልድኪ ኢየሱስ ክርስቶስ ከመ ይሥረዩ
ለን ኃጣውኢን ።

ረ/ ጸሎተ ሃይማኖት ፤

ነአምን በአሐዱ አምላክ፤ እግዚአብሔር አብ አኅዜ
ኩሉ ፤ ንባሬ ሰማያት ወምድር ዘያስተርኢ ወዘኢያስ
ተርኢ ።

ወነአምን በ፩ እግዚእ ኢየሱስ ክርስቶስ ወልዶ አብ
ዋሕድ ፤ ዘህልው ምስሌሁ እምቅድመ ይትፈጠር
ዓለም ፤ ብርሃን ዘእምብርሃን፤ አምላክ ዘእምአምላክ
ዘበአማን ።

መ. አባታችን ሆይ! በሰማያት የምትኖር ፡
ስምህ ይቀደስ ፤ መንግሥትህ ትምጣ፤ ፈቃድህ በሰ
ማይ እንደሆነች እንዲሁም በምድር ትሁን ። የዕለት
እንጀራችንን ስጠን ዛሬ ። በደላችንንም ይቅር በለን ፤
እኛም የበደሉንን ይቅር እንደምንል ። ወደ ፈተናም
አታግባን ፤ ከከፋ አድነን እንጂ ።

መንግሥት ያንተ ናትና ፤ ኃይል ምስጋናም ለዘለ
ዓለሙ አሜን ፤

ሠ/ እመቤቴ ማርያም ሆይ! በመልአኩ በቅ
ዱስ ገብርኤል ሰላምታ ሰላም እልሻለሁ ። በሐሳብሽ
ድንግል ነሽ ፤ በሥጋሽም ድንግል ነሽ ፤ የአሸናፊ
የእግዚአብሔር እናት ሆይ ሰላምታ ለአንቺ ይገባል ።
ከሴቶች ተለይተሽ አንቺ የተባረከሽ ነሽ ፤ የማሕፀ
ንሺም ፍሬ የተባረከ ነው ። ጸጋን የተመላሽ ሆይ
ደስ ይበልሽ ፤ እግዚአብሔር ከአንቺ ጋር ነውና ።
ከተወዳጁ ልጅሽ ከኢየሱስ ክርስቶስ ዘንድ ይቅ
ርታን ለምኝልን ፤ ኃጢአታችንን ያስተሠርይልን ዘንድ ።

ረ/ የሃይማኖት ጸሎት ፤

ሁሉን በያዘ ፣ ሰማይንና ምድርን ፣ የሚታየውንና
የማይታየውን በፈጠረ በአንድ አምላክ በእግዚአ
ብሔር አብ እናምናለን ።

ዓለም ሳይፈጠር ከርሱ ጋር በነበረ የአብ ልጅ በሚ
ሆን በ፩ ጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ እናምናለን ።
ከብርሃን የተገኘ ብርሃን ፣ ከእውነተኛ አምላክ የተ
ገኘ እውነተኛ አምላክ ፤

ዘተወልደ ወአኮ ዘተገብረ ፤ ዘዕሩይ ምስለ አብ በመ
ለኮቱ ። ዘቦቱ ክሉኮነ ፤ ወዘእንበሌሁሰ አልቦ ዘኮነ
ወኢምንትኒ ዘበሰማይኒ ወዘበምድርኒ ። ዘበእንቲአን
ለሰብእ ወ በእንተ መድኃኒትነ ወረደ እምሰማያት ።
ተሰብአ ፤ ወተሠገወ እመንፈስ ቅዱስ ወእማርያም
እኅ ቅድስት ድንግል ። ኮነ ብእፊ፤ ወተሰቅለ በእን
ቲአን በመዋዕለ ኢላጦስ ኢንጤናዊ ። ሐመ ፤ ወምተ ፤
ወተቀብረ ፤ ወተንሥአ መታን አመግልሰት ዕለት ፤
በከመ ጽሑፍ ውስተ ቅዱሳት መጻሕፍት ።

ዐርገ በሰብሐት ውስተ ሰማያት ፤ ወነበረ በየማነ
አጡሁ ።

ዳግመ ይመጽእ በሰብሐት ፤ ይኩንን ሕያዋነ ወመ
ታነ ፤ ወአልቦ ማኅለቅት ለመንግሥቱ ።

ወነአምን በመንፈስ ቅዱስ እግዚእ ማኅየዊ ዘሠረፀ
እምአብ ፤

ንሰግድ ሉቱ ወንሰብሐ ምስለ አብ ወወልድ ዘነበባ
በነቢያት ።

ወነአምን በአሐቲ ቅድስት ቤተክርስቲያን እንተ
ላዕለ ክሉ ጉባኤ ዘሐዋርያት ።

ወነአምን በአሐቲ ጥምቀት ለሥርየተ ኃጢአት ።
ወንሴር ትንሣኤ መታን ፤ ወሕይወተ ዘይመጽእ
ለዓለመ ዓለም አሜን

ሰ/ ቅዱስ ፡ ቅዱስ ፡ ቅዱስ ፡ እግዚአብሔር ጸባ
አቅ ፍጹም ምሉእ ሰማያት ወምድረ ቅድሳተ ስብ
ሐቲከ ።

የተወለደ እንጂ ያልተፈጠረ፣ በመለኮቱ ክሉብ ጋር
የሚተካክል፣ ሁሉ በእርሱ የሆነ ያለርሱ ግንኙንም
የሆነ የለም ከሆነው ሁሉ ፤ በሰማይም ቢሆን በምድ-
ርም ቢሆን ።

ስለእኛ ስለሰዎች ፣ ስለመዳናችንም ከሰማይ ወረደ ፤
ከቅድስት ድንግድል ማርያም ተወለደ ።

ሰውም ሁኖ በጴንጤናዊ ጲላጦስ ዘመን ስለኛ ተሰ-
ቀለ ፤ ታመመ ፤ ሞተም ፤ ተቀበረም ፤ በሦስተኛውም
ቀን ከሙታን ተለይቶ ተነሣ ፤ በቅዱሳት መጻሕፍት
እንደተጻፈ ።

በክብር ወደሰማይ ዐረገ ፤

በአባቱም ቀኝ ተቀመጠ ።

ዳግመኛም በሕያዋንና በሙታን ይፈርድ ዘንድ ይመ-
ጣል ፤ ለመንግሥቱም ፍጻሜ የለውም ።

ጌታና አዳኝ በሚሆን ከአብ በሠረጸ በመንፈስ ቅዱስ
እናምናለን ፤

እንሰግድለት ዘንድ፣ እናመሰግነውም ዘንድ፣ ከአብና
ከወልድ ጋር ፣ በነቢያት የተናገረ ።

ከሁሉ በላይ በምትሆን፣ ሐዋርያት በሰበሰቧት በአን-
ዲት ቅድስት ቤተ ክርስቲያን እናምናለን ።

ኃጢአትን ለማስተሥረይ በአንዲት ጥምቀት እና-
ምናለን ።

የሙታንንም መነሣት ተስፋ እናደርጋለን ፤ የሚመ-
ጣውንም ሕይወት ለዘለዓለሙ አሜን ።

ሰ/ ቅዱስ ፣ ቅዱስ ፣ ቅዱስ እግዚአብሔር የሠ-
ራዊት ጌታ ፍጹም የክብር ምስጋናህ ሰማያትንና
ምድርን የመላ ፤

እሰግድ ለአብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐተ
ሰግድተ ፫ (ጊዜ በል) ።

እንዘ ፩. ፫ቱ፣ ወእንዘ ሠለስቱ አሐዱ፤ ይሠራለሱ በእካ
ላት፣ ወይትዋሐዱ በመለኮት ።

እሰግድ ለእግዝእትነ ማርያም ድንግል ወላዲተ
አምላክ ።

እሰግድ ለመስቀለ እግዚእነ ኢየሱስ ክርስቶስ ዘተ
ቀደሰ በደሙ ክቡር ።

መስቀል ኃይልነ ፤ መስቀል ጽንዕነ ፤
መስቀል ቤዛነ ፤ መስቀል መድኃኒተ ነፍስነ ፤
አይሁድ ክሕዱ ንሕነሰ አመነ ወእለ አመነ በኃይለ
መስቀሉ ድኅነ ።

ቀ/ ሰብሐት ለአብ ሰብሐት ለወልድ ሰብሐት
ለመንፈስ ቅዱስ (፫ ጊዜ በል) ።

ሰብሐት ለእግዝእትነ ማርያም ድንግል ወላዲተ
አምላክ ። ሰብሐት ለመስቀለ እግዚእነ ኢየሱስ
ክርስቶስ ። ክርስቶስ በምሕረቱ ይዘከረነ ። አመ
ዳግም ምጽአቱ ኢየሱስተነፍረነ ።

ለሰብሐተ ሰሙ ያንቅሐነ ፤
ወበአምልኮቱ ያጽንዕነ ።

እግዝእትነ ማርያም አዕርጊ ጸሎተነ
ወአስተሥርዩ ኃጢአተነ ፤ ቅድመ፤ መንበሩ ለእግ
ዚእነ ።

ለዘአብልዐነ ዘንተ ኅብስተ ፤
ወለዘአስተየነ ዘንተ ጽዋዐ ።

ለአብ ለወልድ ለመንፈስ ቅዱስም አንዲት ስግ
ደትን እሰግዳለሁ፤ (፫ ጊዜ በል) ።

አንድ ሲሆን ሦስት፣ሦስትም ሲሆኑ አንድ የሚሆን ፤
በአካላት ሦስት ሲሆኑ በመለኮት አንድ ናቸው ።
ለአምላክ እናት ለእመቤታችን ለቅድስት ማርያም
እሰግዳለሁ ።

ለጌታችን ለኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል እሰግዳለሁ
በከበረ ደሙ ለተቀደሰው ።

መስቀል ኃይላችን ነው፤ መስቀል ጽናታችን ነው ።
መስቀል ቤዛችን ነው፤ መስቀል የነፍሳችን መድ
ኃኒት ነው ።

አይሁድ ካዱ እኛ ግን አመን፤ ያመን እኛም በመ
ስቀሉ ኃይል ዳን ።

ቀ/ ለአብ ምስጋና ይገባል፤ ለወልድም ምስ
ጋና ይገባል፤ ለመንፈስ ቅዱስም ምስጋና ይገባል።
(፫ ጊዜ በል) ።

አምላክን ለወለደች ለእመቤታችን ለድንግል ማር
ያም ምስጋና ይገባል ።

ለጌታችን ለኢየሱስ ክርስቶስ መስቀል ምስጋና
ይገባል ።

ክርስቶስ በምሕረቱ ያስበን ።

በ፪ኛ ጊዜ መምጣቱም አያሳፍረን ።

ስሙን ለማመስገን ያንቃን ።

በአምልኮቱም ያጽናን ።

እመቤታችን ማርያም ጸሎታችንን አሳርጊ፤ ኃጢአ
ታችንንም አስተሥርዬ በጌታችን መንበር ፊት ።
ይኸን ኅብስት ልአበላን፤ ይኸንንም ጽዋዕ ለአጠጣን።

ወለዘሠርዐ ለን ሲሳየን ወአራዘን ፤
 ወለዘተዐገሠ ለን ዙሉ ጋጢአተን ።
 ወለዘመሀበን ሥጋሁ ቅዱስ ወደጭ ክፍፈ ። ወለዘአ
 ብጽሐን እስከ ዛቲ ሰዓት ።

ነሆብ ሎቱ ስብሐተ ወአኩቴተ ለእግዚአብሔር
 ልዑል ወለወላዲቱ ድንግል ወለመስቀሉ ክቡር ።
 ይትአኩት ወይሰፃሕ ስሙ ለእግዚአብሔር ወትረ
 በዙሉ ጊዜ ወበዙሉ ሰዓት ።

፪ ጸሎተ ማዕድ

በማንኛውም ጊዜ ለምግብ በተቀመጥክ ጊዜና
 ምግብህንም በፈጸምክ ጊዜ ምስጋና ለእግዚአብሔር
 ለአምላክህ አቅርብ ፤ ከምግብ በፊትና በኋላ የምት
 ለው እንደሚከተለው ተለይቶልሃል) ።

ሀ/ ቅድመ መብልዕ

(ይበሉ በኅብረት)

በስመ አብ ወወልድ ወመንፈስ
 ቅዱስ ፩ አምላክ አሜን ።

(ይበል በዓለ ቤት)

እግዚአብሔር አምላክን ወፈጣሪን
 ዘትሁብ ሠናዖቲክ ለዙሉ ፍጥረት ።
 እኩት አንተ ወስቡሕ ስምክ ፤
 ወንሕነኒ ነአዙተክ ወንሴብሐክ በእንተ ፍጹም
 ጸጋክ ። ዓይነ ዙሉ ነፍስ ይሴፎ ኪያክ ፤ እስመ
 አንተ ትሁብ ሲሳየ ለዙሉ በጊዜህ ፤ ትሰፍሕ
 የማነክ ወታጸግብ ዙሎ ።

ሊሳያችንንና ልብሳችንን ለአህያጀልን፣ ኃጢአታችንንም ሁሉ ለታገሠን፣ ቅዱስ ሥጋውንና የክብሩ ደሙን ለሰጠን፣ እስከ ዚችም ሰዓት ለእደረሰን። ፍጹም ምስጋናን እንሰጠው ለልዑል እግዚአብሔር ለወለደችውም ድንግል፤ ለክቡር መስቀሉም፤

የእግዚአብሔር ስም ፈጽሞ ይመስገን ዘወትር በየጊዜው ሁሉና በየሰዓቱም ሁሉ።

፪ / የማዕድ ጸሎት

ሀ/ ከመብል በፊት

(ሁሉም በጎብረት ይበሉ)።

በአብ፣ በወልድም፣ በመንፈስ ቅዱስም ስም ፩ አምላክ አሜን።

(በዓለ ቤት ይበል)።

ጸጋህን ለፍጥረቱ ሁሉ የምትሰጥ አምላካችንና ፈጣሪያችን እግዚአብሔር አንተ ምስጉን ነህ፤

ስምህም የተመሰገነ ነው፤ ስለሰጠኸን ፍጹም ጸጋህ ፈጽመን እናመሰግንሃለን። የፍጥረት ሁሉ ዓይን አንተን ተስፋ ያደርጋል።

አንተ በየጊዜው ለሁሉ ምግብ ትሰጣለህና፤ ቀኝህን ትዘረጋለህ፤ ሁሉንም ታጠግባለህ።

ወይእዚኒ አምላክነ ስፋሕ የግንክ ቅድስተ፤ ወባርክ
ዘንተ መብልዐ ወመስቴ ዘአስተዳለውክ ለነ ከመ
ይኩን ኃይለ ወጽንዐ ለሥጋነ ወለነፍስነ እስመ
አንተ ጌር ወምእመን መጋቢ ለዓለመ ዓለም አሚን ።

ለ/ ድኅረ መብልዐ

፩/ (እምነ ቤተ ሰብእ ይበል ዘንተ) ሰብሐት
ለኡብ ፡ ሰብሐት ለወልድ ፡ ሰብሐት ለመንፈስ ቅዱስ።
ለዘአብልዐነ ዘንተ ኅብስተ ፡ ወለዘአስተየነ ዘንተ
ጽዋዐ፡ ወለዘሠርዐ ለነ ሲሳየነ ወዐራዘነ፡ ወለዘተዐገሠ
ለነ ነሉ ኃጢአተነ ፡

ወለዘ አድኅነነ እሞት፤ ወለዘአብጽሐነ እስከ ዛቲ
ሰዓት ።

(ወይበሉ ነሉሙ ኅቡረ)

ነህብ ሎቱ ሰብሐተ ወእኩቴተ -
ለእግዚአብሔር ልዑል ወትረ በነሉ ጊዜ ወበነሉ
ሰዓት ። አሚን ፤

አቡነ ዘበሰማያት) ።

አሁንም አምላካችን የተቀደሰች እጅህን ዘርጋ፤ ይኸ
ንንም ያዘጋጀኸልንን ምግብና መጠጥ ባርክ ለሥጋ
ችንና ለነፍሳችን ኃይልና ጥናት ይሆነን ዘንድ። አንተ
ቸር የታመንክም መጋቢ ነህና ለዘለዓለሙ አሜን ።

ለ/ ከምግብ በኋላ

(ከቤተሰብ አንዱ ይኸንን ይበል) ።
ምስጋና ለአብ ፣ ምስጋና ለወልድ ፣ ምስጋና ለመን
ፈስ ቅዱስ ይገባል ።

ይኸንን ምግብ ላበላን፤ ይኸንንም ጽዋዕ ላጠጣን ፣
ምግባችንና ልብሳችንን ለሠራልን ፣ ኃጢአታችን
ንም ለታገሠልን ።

ከሞትም ላዳነን እስከዚህ ሰዓትም ላደረሰን ፤

(ሁሉም በኅብረት ይበሉ)
በየጊዜውና በየሰዓቱ ዘወትር ለልዑል እግዚአብ
ሔር ፍጹም ምስጋና እንስጠው ። አሜን ፤

(አባታችን ሆይ) ።

፪/ የመርከ ደሎት ።

ፀ/ በሰሙ አብ - - - ። ለ/ ነአኩተክ - - - ።
ሐ/ ቀዳማዊ አምላክ፡ ደጋፊዊም የምትሆን፡ ልብቻህ
ቅዱስ ኅያል የምትሆን ሁሉን የፈጠርክ ሁሉንም
የምትመግብ አንተ መሆንህን አምናለሁ ። ስለዚህ
አሁንም ምስጋናን ለአንተ ብቻ አቀርባለሁ። ዕለ
ቱም፡ ሰዓቱም፡ ደቂቃውም የአንተ ገንዘብ ነው ፤ ለእ
ኔም እጠቀምበት ዘንድ በነጻ አደልክኝ። አምላክ
ሆይ! ይኸን ሁሉ ከሰፊ ችግራቸው የተነሣ እንዳደረግ
ኸው አምናለሁ ፤ ስለዚህም ለአንተ ብቻ ምስጋናን
ዝማሬንም! አቀርባለሁ። እንዲሁም የጸጋ ሁሉ መገኛ
አንተን እማልዳለሁ፤ እለምናለሁም፤ መዓልቱን ባርከህ
በሰላም እንዳዋልክኝ፤ ይኸንም ምሽት እንድትባር
ክልኝ፤ በሰላም አሳልፈውም ዘንድ ፈቃድህ ይሁንልኝ።

አምልኮት፡ ሰግደት፤ ክብርም፤ ምስጋናም ለአንተ
ለቸሩ አምላክ ይሁን ። ለዘለዓለሙ አሜን ።

አቡነ ዘበሰማያት ። - - - - አባታችን ሆይ ።

፫/ የንዋም ደሎት ።

ሀ/ በሰሙአብ ።

ለ/ ነአኩተክ ።

ሐ/ የሕይወት ራስ የሆንክ አምላኬ እግዚአ
ብሔር! ለሰው ልጅ ስለሠራኸውና ስለምትሠራው
በጎ አድራጎት ሁሉ አመሰግንሃለሁ ።

ለሰው ልጅ በምድር ላይ ሥልጣንን ሰጠኸው፤
በዚህም መሠረት እኔም ከሰጠኸው ጥቅም ስካፈልና

ሰሠራም ዋልኩኝ ፤ ሥራዬንም ፈጽሜ ወደቤቱ በሰላም ገባሁ ፤ ዕረፍትም አገኘሁ ፤ ይኸም ሁሉ ዋጹም ጸጋህ እንደሆነ አምናለሁ ።

አሁንም አምላክ ሆይ! ሌሊቱን፣ ጨለማውንም ባርክልኝ ፤ በሰላምም አሳልፈው ዘንድ ፈቃድህ ይሁንልኝ ።

የሕይወትም እንቅልፍ አድርገልኝ ፤ በጤትም በሰላምና በሕይወት እነቃ ዘንድ ፈቃድህ ይሁንልኝ ፤ የሞት እንቅልፍ እንዳላንቀላፋ በመላእክትህ እጠበቅ ዘንድ ፈቃድህ ይሁንልኝ ።

ሁሉን የሰጠኸኝ አምላክ፣ በሰላም አሳድረኸ የነገ ሰው አድርገኝ ። የመዓልቱን ብርሃን አጼ ዘንድ አድለኝ ፤ ኃይል ጽንዕ ገንዘብህ የሆነ አምላክ አንተ ነህና ሰግደት ለአንተ ይገባል ፤ አምልኮትም ለዘለዓለሙ አሜን ።

አቡነ ዘበሰማያት - - -

፩/ ጸሎተ ቅዳሴ ።

፩/ ጸሎተ ቅዳሴ ማለት ካህኑ ኅብስቱን በጸሕል ወይኑን በጽዋዕ አድርጎ በሚያከብርበት ጊዜ የሚጸለየው ጸሎት፣ የሚቀርቧውም ምስጋና ነው ።

፪/ ጸሎተ ቅዳሴው ለምእመናን ድኅነት ተቧሉ እንደሚደረግ አምናለሁ ፤ ስለዚህ የጸሎተ ቅዳሴው ተሳታፊ መሆኑ ግዴታዩ እንደሆነ አውቄ ይኸንኑ እፈጽማለሁ ።

፫/ ጸሎተ ቅዳሴው ሲጀመር ተገኝቶ እስከ ቅዳሴው ፍጻሜ ቁም ማስቀደስ ተገቢነቱን አምናለሁ ፤

ስለዚህ ጸሎተ ቅዳሴውን አቋርጦ መግባት በተለይም አቋርጦ መውጣት ታላቅ ድፍረት መሆኑን ተረድቼ በደጀጠኝነት ቀደም ብሎ መገኘቱን አምናለሁ ።

፩/ የቤተ ክርስቲያን አባልነቴን በቤተ ክርስቲያኑ አገልግሎት ሁሉ እየተገኘሁ ማስመስከር እንዳለብኝ አምናለሁ ። ስለዚህ ሁልጊዜ በቤተ ክርስቲያን ጸሎት ሁሉ በተለይም በጸሎተ ቅዳሴው ጊዜ መገኘት ግዴታዬ መሆኑን አምናለሁ ።

፪/ በጸሎተ ቅዳሴው ጊዜ ቁሞ ማስቀደስ፤ ተሰጥዎታል፤ መቀበል ተገቢ መሆኑን አምናለሁ ። ስለዚህ ሁልጊዜ በየበዓላቱ በየቤተ ክርስቲያኑ መገኘትና ማስቀደስ ግዴታዬ ነው ።

፫/ በቤተ ክርስቲያኑ ተገኝቶ የጸሎቱ ተሳታፊ መሆን ተገቢነቱን አምናለሁ፤ ጸሎተ ቅዳሴውም እያንዳንዱ ክፍል ተሳታፊ በሚሆንበት መልክ የተዘጋጀ ነው ፤ ይኸውም ይበል ካህን፣ ይበል ዲያቆን፣ ይበል ሕዝብ እያለ ሲያውጅ የሕዝቡ ወገን እንደመሆኔ እኔን የሚመለከተውን መፈጸም አለብኝ ።

፬/ በጸሕሉ የቀረበው ኅብስት በጽዋውም የቀረበው ወይን በካህኑ ጸሎትና ምልጃ በእግዚአብሔርም ቃል ተለውጦ ኅብስቱ ፍጹም ሥጋ መለኮት፣ ወይንም ፍጹም ደመ መለኮት እንደሚሆን አምናለሁ።

፭/ ማንም ሰው ከክርስቶስ ሥጋ ካልበላ፣ ከደሙም ካልጠጣ ተዋሕዶት የሚኖር ሕይወት እንደሌለው አምናለሁ ፤ ስለዚህ በየጊዜው ከሥጋው እበላለሁ ፤ ከደሙም እጠጣለሁ ።

፱/ ቀርባን በየጊዜው መሆን እንደሚገባው ክርስቶስ ሲያስተምር «ሥጋዬን የሚበላ፣ ደሜን የሚጠጣ «የዘለዓለም ሕይወት አለው» ብሎ እንደተናገረ አምናለሁ ። ስለዚህ ጸሎተ ቅዳሴው በሚደረግበት ጊዜ ሁሉ ከቅዱስ ሥጋው እበላለሁ ፤ ከክቡር ደሙም እጠጣለሁ ።

ከፍል ፅ ስለ ጾምና ምጽዋት

፩/ ጾም፣ ጾም ማለት ለቅዱስ አምላክ ተገዥነትን ለመግለጥ፣ አምልኮትም ለማቅረብ ሲል ፩ ሰው ከመብልና ከመጠጥ ፣ እንዲሁም ከሚወደው ነገር ሁሉ መራቅ፣ ከእርሱም መከልከል እንደሆነ አምናለሁ ፤ ስለዚህ ፈቃደ ነፍስን ለመከተል ከፈቃደ ሥጋ ለመራቅ ጾም አስፈላጊ በመሆኑ እንደ ትእዛዙ እፈጽማለሁ ።

፪/ ጾም የማንኛውም ሰው ውሳጣዊ አምልኮትና እምነት መግለጫ ትሩፋት ነው ፤ ስለዚህ እኔ በየጊዜው ከመብልና ከመጠጥ እከለከላለሁ እጾማለሁም፤ በበለጠ ግን ክፉ ከማየትና ከመስማት ክፉ ከማሰብና ከመናገር መከልከል ይገባኛል ።

፫/ ረቂቁን አምላክ ለመዋሐድ በጾም በትሕርምት መኖር፣ ከፈቃደ ሥጋም ሁሉ ተለይቶ መገኘት አስፈላጊ መሆኑን አምናለሁ ።

፬/ በመብልና በመጠጥ ልቡናውን አደንድኖ፣ አእምሮውን አፍዝዞ፣ ሕገ እግዚአብሔርን አፍርሶ መኖሩ የተፈጠረበትን ዓላማ እንደለወጠ የሚያስ

ቀጥር ነው፤ ስለዚህ ሥጋዊ ስሜቱን ገብቶ በፈቃድ ነፍሱ ጸንቶ ለመኖር ጸም በገድ ያስፈልጋል ። (ሉቃ ፳፩ ፡ ፴፪—፴፮) ።

፩/ በመብልና በመጠጥ ፈንታ መንፈስን ለመመላት ጸም አስፈላጊ መሆኑን አምናለሁ ። ስለዚህ ሊበላውና ሊጠጣው ይገባው የነበረውን ለችግረኞች ሰጥቶ እርሱ በመንፈስ ተሞልቶ ይኖራል ።

ለ/ ምጽዋት

፩/ ከአምላክ ዋጋውን እንደሚያገኝ አምኖ ሳያመነታ ከሀብቱና ከንብረቱ ለችግረኞች መልጠት፣ ራሱን ስለሰው ልጅ ሕይወት ግስቸገር ክርስቲያናዊ ተግባር መሆኑን አምናለሁ ። ስለዚህ ሀብት ሁሉ ኃላፊ መሆኑን ተረድቼ ኃላፊው ሰው ዓለሙን ቢይዝ፣ ሁሉንም ቢገዛ፣ ገንዘቡም ቢያደርግ የሚጠቅመው እንደሌለ አውቆ ከአለው ሀብቱ ውልጥ ምጽዋት መስጠት በሰማይ መዝገብ ግጠራተኛ ነው (ሉቃ ፲፪.፴፫) ።

፪/ አንድ ሰው ለነፍሱ ቤዛ ለማግኘት ምን ቢያደርግ ምንስ ቢከፍል ይበጀዋል ፤ ለድሆች፣ ለችግረኞች ከገንዘቡ ምጽዋት የሰጠ ችግረኞችንም የረዳ እንደሆነ ለነፍሱ ቤዛ ይሆንለታል ፤

፫/ ምጽዋት ለሰጡ ችግረኞችን ለረዱ ሰዎች ዓለም ሳይፈጠር የተዘጋጀውን መንግሥቱን አምላክ እንደሚያወርሳቸው፣ በግርማ መጥቶ ኃጥአንን በሚወቅስበት ዕለት የምስጋና ቃልን እንደሚያገኙ ክርስቶስ ተናግሯል ። (ማቴ. ፳፭.፴፪—፴) ።

፩/ ምጽዋትም ምግብ፣መጠጥ በመስጠት፣ወርቅ፣ ብር፣ ማንኛውንም ገንዘብና ልብስ በመስጠት ይፈጸማል ፤ ግን ይኸም ላልው ሰው እንጂ ደህም በጉልበቱ ፣ ምሁሩ በማስተማሩ ፣ ሌላውም እንዲሁ በተቻለው ሰውን ከረዳ ምጽዋት ይሆናል ፤ ምጽዋትም ይባላል ።

ክፍል ፮ ስለ በዓላት

ሀ/ የሰንበት ክብር

፩/ ሰንበተ ክርስቲያን የምትባለው እሑድ ስለሆነች እርሷን የዕረፍት ዕለት አድርጎ፣አክብሮ መዋል አስፈላጊ መሆኑን አምናለሁ ። ይኸችም ዕለት የጌታ ዕለት እንደሆነች ወንጌላዊ የሐንሰ ያስረዳል ። (ዮሐ.ራእ.፩.፲) ።

፪/ የሰንበት በዓልም አከባበር ተኝቶ በመዋል አይደለም ፤ የእግዚአብሔርን ቃል በመስማት በማሰማትም፣ ክርስቲያናዊ በጎ አድራጎትንም በመፈጸም መሆኑን አምናለሁ ።

፫/ ሰንበተ ክርስቲያን በሰንበተ አይሁድ እግር የገባች መሆኗን አምናለሁ ። ስለዚህ እንደ ክርስቲያንነቱ በቤተ ክርስቲያን በመገኘት ጸሎተ ቅዳሴውን በመከታተል በጎ አድራጎትንም በመፈጸም አከብራለሁ ።

ለ/ በዓለ ማርያም

፩/ የቅድስት ማርያም መታሰቢያ ዕለታት የሆኑትን በሚገባ አከብራለሁ፤ በነዚህም ዕለታት የእር

ሷን የሕይወት ታሪክ በመንገር፣ በመስማት ማሳለፍ ተገቢ መሆኑን አምናለሁ ።

፪/ የቅድስት ማርያምን መታሰቢያ ዕለታት ስናከብር የአምላክን ምሕረትና ቸርነት የቅድስት ማርያምን ክብርና ወላዲተ አምላክ መሆኗን በመረዳት፣ የዘለዓለም ክብርን ለማግኘት፣ በቃል ኪዳኗም በመማጸን ነው ።

፫/ የቅድስት ማርያምን መታሰቢያ ዕለት አክብራለሁ ፤ በቃል ኪዳኗም እማጸናለሁ ፤ ምስጋናዋንም እናገራለሁ ።

ፋ/ የቅዱሳን መላእክት በዓል ።

፩/ ቅዱሳን መላእክት የአምላክ ባለሟሎች፣ የሰውም ዓለው ለታዎች ስለሆኑ ክብር ይገባቸዋል ፤ ስለዚህም ቃል ኪዳን የተቀበሉበትን፣ ተአምራትም የሠሩበትን ዕለት መታሰቢያ በማድረግ አክብራለሁ፤ ምስጋናም አቀርባለሁ ።

፪/ መላእክት የሰው ጠባቂዎች መሆናቸውን አምናለሁ (ማቴ-፲፰-፲) ። እንዲሁም የአምላክ መልእክተኞች ናቸው፤ ስለዚህ እንደባለሟልነታቸው እንደ አገልግሎታቸውም ክብር ይገባቸዋል ።

መ/ የልዩ ልዩ ቅዱሳን በዓል ።

፩/ አምላክ የቀደሳቸውን፣ ቃል ኪዳን የገባላቸውን ቅዱሳንን ሁሉ ቤተክርስቲያን ታክብራለች ። ስለዚህ የተወለዱበትን ፣ ያረፉበትን ፣ እንዳንድተአምራትም ያደረጉበትን ዕለት በማክበር እነርሱን በማመስገን ፣ ዝናቸውን በመንገር እናሳልፈዋለን ።

፪/ ቅዱሳን የሚባሉ ከሐዋርያት ጀምሮ ጸድቃን
ሰማዕታት ደናግል ሌሎችም በጾታ በፅድሜ፣ በጎሳ
ሳይወሰኑ፣ የቅድስና፣ የብዕፅና ማዕርግ የተሰጣቸው
ሁሉ ናቸው ። ስለዚህ የሁሉንም መታሰቢያ አከብ
ራለሁ፡፡ ሰማቸውንም እጠራለሁ፤ በቃል ኪዳናቸውም
እማጸናለሁ ።

ዐቢይ ክፍል ፱

የቅዱስ መጽሐፍ ጥናት

መ ቅ ድ ም ፤

ቅዱስ መጽሐፍ ወይም በብዙ ቀጥር ቅዱሳት መጻሕፍት ፡ ወይም መጻሕፍት አምላካውያቅ ብለን የምንጠራቸው ቤተ ክርስቲያናችን ከመሠረቱ የተቀበለቻቸውን ፡ የእውነት ምንጭ የሆኑትን ፡ በመላ በመንፈስ እግዚአብሔር የተጸፉትን መጻሕፍት ነው ፤ እነዚህም መጻሕፍት በፃይማኖትና በሥነ ምግባር የሰው ልጅ ሁሉ እንዲታነጽባቸው ፡ በነዚህም መመሪያነት ጸንቶ ይኖር ዘንድ አምላክ በጽሑፍ ለሰው ልጅ ያስተላልፋቸው ናቸው ።

እግዚአብሔር አምላክ ሕዝቡን በተለያዩ ጊዜና በተለያዩ መልክ ጎብኝቶታል ፤ ይኸም ማለት በጥንት ዘመን በ፩ አምላክ የሚያምኑትን የእግዚአብሔርም ርጥ ሕዝብ እየተባሉ የሚጠሩትን ጄኤልን ጎብኝቷል ፤ ለጊዜው ለነርሱ መመሪያ መማሪያም የሚሆነውን ሕግ ሰጥቷል ፤ ከሕዝቡም ጋር ቃል ኪዳን ገብቷል ። ይኸም ብሉይ ኪዳን ተብሎ የሚጠራው ነው ።

እንዲሁም በፍጹሙ ዘመን አምላክ ከሰማየ ልማያት ወርዶ ፤ ከጵንግል ማርያም ተወልዶ ፤ ሕጉን አድሶ ሌላ አዲስ መመሪያ አዲስ መማሪያ ለአዲሱ ጄኤል ዘነፍስ ሰጥቷል ፤ ይኸም ሐዲስ ኪዳን ይባላል ። እነዚህ ሁለቱ ኪዳኖች ሲገናኙ በ፩ ጥራ

ዝም ሲጠረዙ በ፩ ስም ቅዱስ መጽሐፍ የሚባለውን
ስም ለማግኘት ችለዋል ።

ይኸ ቅዱስ መጽሐፍ የሰው ልጅ የሆነው ሁሉ
የእግዚአብሔርን ቅዱስ ፈቃድ ያውቅበት፡ ወደ ሥነ
ምግባርም በተከከለ ይመራበት ዘንድ ከታላቁ አም
ላክ ከእግዚአብሔር ለሰው ልጅ ሁሉ ተሰጠ ። በዚህ
ቅዱስ መጽሐፍ አማካይነት የሚመራ ይኸንም ቅዱስ
መጽሐፍ ዘወትር በጧትና በማታ በመዓልትና በሌ
ሊት የሚያነብ ሁሉ ችግር አይገጥመውም። እንዲያውም
በወንዝ ዳር እንደተተከለች፡ ፍሬዋንም በየጊዜው እንደ
ምትሰጥ ዛፍ ይሆናል ፤ ማለት ሁል ጊዜ ፍሬ ትሩፋ
ትን፡ ፍሬ ክብርንና ምግባርን ያፈራል (መዝ. ፩. ፫) ።

ስለዚህ የሰው ልጅ ሁሉ የቅዱስ መጽሐፍ ባለቤት
ይሆን ዘንድ ፡ ቅ/ መጽሐፍን በተለየ ጥንቃቄ ያጠና
ዘንድ፡ ከልጅነትም ዕድሜ ጀምሮ በዚህ መልክ ይማር
ዘንድ የተለየ ዝግጅት ተደርጎ በዚህ መልክ ሊቀ
ርብ ይችላል ።

ማንኛውም ነገር ከሥፋ ከመሠረቱ ማለት
ከሕፃንነቱ የተለመደ እንደሆነ በአደገ ጊዜ ልማዱ
ወደ ሥነ ምግባር ይመራዋል ፤ የቅዱስ መጽሐፍ
ማንበብ ፍላጎት በልቦናው ይሰፍናል፤ ስለዚህ ሁል
ጊዜ ወደ ቅዱስ መጽሐፍ ያዘነብላል ።

እንግዲህ ማንኛውም ሰው በሚቀጥለው መልክ
ቅዱስ መጽሐፍን ወደ ማጥናት እንዲመለስ እያሰ
ገነዘብኩ ይችን መጽሐፍ አዘጋጅቼ አቀርባለሁ ።

ሊቀ ሥልጣናት ሀብተ ማርያም ወርቅነህ ፤

ምዕራፍ ፩ ቅዱስ መጽሐፍ ።

ቅዱስ መጽሐፍ ማለት ከሌላው መጽሐፍ ሁሉ የተለየ የተቀደሰ ፡ የከበረ መጽሐፍ ማለት ነው ።

ይኸ ቅዱስ መጽሐፍ በእግዚአብሔር መንፈስ የተጻፈ ስለሆነ ዘመን አይሸረውም ፤ ዓላማውንም ጊዜ አይለውጠውም ፤ ጥቅሙም ለተወሰነ ማኅበር ወይም ለግል ሰው አይደለም፤ ዓላማው ቀዋሚ የሆነ ሕጋዊ መጽሐፍ ነው። በቅዱሱ አምላክ ወደ ሰው የተላለፈ ስለሆነ ቅዱስ የሚለውን ስም ገንዘቡ አይረገ።

ይኸ ቅዱስ መጽሐፍ የእግዚአብሔር ፈቃድ እንደሆነ ለሰው ልጅ ይገልጣል ፤ በዚህም መጽሐፍ አማካይነት የእግዚአብሔር ባሕርይ ምን እንደሆነ እኛ እናውቅበታለን ፤ ስለዚህ የመጽሐፉ ዓላማ ቅዱስ ስለሆነ ቅዱስ መጽሐፍ ይባላል ።

በዚህ ቅዱስ በተባለ መጽሐፍ በልዩ ልዩ ቅዱሳን ሰዎች የተጻፉ መጻሕፍት የነርሱን ስም ተሸክመው የሚገኙ ክፍላት፤ ስለ አሉበት፤ እነዚህም ቅዱሳት መጻሕፍት ተብለው ይጠራሉ ። እንዲሁም መጻሕፍት አምላካውያት ተብለው ይጠራሉ፤ ይኸ ማለት ለተለያዩ ሰዎች ቢጻፉም ለነርሱም ስም ቢጠሩም ያጻፈው ፡ ምሥጢሩንም የገልጠው አምላክ ስለሆነ የአምላክ መጻሕፍት ወይም የአምላክ ገንዘብ የሆኑ መጻሕፍት ለማለት ይኸንን ስም አግኝተዋል ፤ ግን በአጠቃላይ ቅዱስ መጽሐፍ ተብሎ ይጠራል፤ ቅዱስም መጽሐፍ ነው ።

ምዕራፍ ፪ ቅዱስ መጽሐፍ የአምላክ ስጦታ መሆኑ ፤

ቅዱስ መጽሐፍ ለሰው ልጅ ከእግዚአብሔር የተሰጠ ትልቅ ስጦታ ነው ፤ ይኸውም እግዚአብሔር የሰውን ልጅ ስለወደደ ህልውናው የሚታወቅበትን ፣ ቅዱስ ፈቃዱ የሚገልጥበትን ፣ ረቂቅ ባህርይ በመጠኑም ቢሆን የሚረዳበትን አምላክ ለሰው ልጅ አስተላለፈ ።

አንድ ሰው ሌላውን ባልንጀራውን ሲወድ የፍቅር መግለጫ ይሆን ዘንድ የስጦታ ልውውጥ ያደርጋል፤ ይኸውም ሁለቱም ወገን እውነተኛ፣ ፈልጠኞች ሰዎች የሆኑ እንደሆነ ፍቅራቸውም ልባዊ የሆነ እንደሆነ ነው ። እንዲሁም አምላክ ከፍቅሩ ጽናት የተነሣ ለሰው ልጅ ይኸን ቅዱስ መጽሐፍ ሲያበረክት፣ የሰው ወገን ደግሞ በአምላኩ ያለውን ፍቅር ለመግለጥ ሲል ስጦታውን አክብሮ ይቀበላል ፤ ከፍቅሩም ጽናት የተነሣ እንደ ስጦታ አድርጎ በሕግ ጠባቂነት በትእዛዝ አከባሪነት ይቀርባል ።

ቅዱስ መጽሐፍ ለሰው ልጅ ሁሉ የተሰጠ በመሆኑ የዕድሜ ፣ የጾታ ፣ የጎሣ ፣ የቀለም ፣ የቋንቋ ልዩነት ሳያደርግ ሁሉን የሚመለከት ፣ ለሁሉም የሚሆን መጽሐፍ ነው ።

እግዚአብሔር የሁሉ አምላክ ስለሆነ ለማንም አያዳላም ይኸንኑ ቅሉ የምንረዳው በዚህ እርሱ በሰጠው ቅዱስ መጽሐፍ አማካይነት ነው ።

በመጀመሪያውም የሰው ልጅ ከአንድ ምንጭ የተቀዳ ፣ አንድ ዘር ስለሆነ አምላክ ለሁሉም ትክክል ነው ፤ ሁሉንም በትክክል ያስተዳድራል ።

የሰውን ዘር አንድነት ፣ የሰውን ልጅ እኩልነት ሳይቀር የሚያስረዳ ይኸው ቅዱስ መጽሐፍ ነው ። እንግዲህ በአሁኑ ጊዜ በልዩ ልዩ መልክ የሚገኘውን ሰው አንድ የሚያደርገው የሚያገናኘው ይኸው ፩ዱ መጽሐፍ ነው ፤ ሁሉን ያረካ ዘንድ በሚችል መንፈስ ተጽፎ ለሁላችን ተላልፎ ይገኛል ።

ምዕራፍ ፫ ቅዱስ መጽሐፍ እስትንፋስ እግዚአብሔር መሆኑ

ቅዱሳት መጻሕፍት እስትንፋስ እግዚአብሔር ይባላሉ ፤ ምክንያቱም ልዑል አምላክ መንፈሱን በነቢያት እያሳደረ አጽፎታልና ።

ቅዱስ ጳውሎስ ለሃይማኖት ልጁ ለጢሞቴ ዎስ ሲጽፍ «የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ ለትምህርትና ለተግሣጽ ፣ ልብንም ለማቅናት ፣ በጽድቅም ላለው ምክር ደግሞ ይጠቅማል» ሲል መጻሕፍት ሁሉ በመንፈስ እግዚአብሔር መጻፋቸውን ፣ መጻሕፍት ሁሉ እስትንፋስ እግዚአብሔር መሆናቸውን ይናገራል (፪ ጢሞ፡፫፡፲፯) ።

መጽሐፍ ሁሉ የሚለው ቃል ቅዱስ መጽሐፍን በአጠቃላይ የሚመለከት መሆኑን፣ ስለርሱም መናገሩን ያስረዳል ። ይኸንንም አስተያየት የቤተ ክርስቲያን አባቶች ሁሉ ተስማምተው ይደግፋታል ።

ቅዱስ መጽሐፍ በመንፈስ እግዚአብሔር መጻፉን ፣ ማንም በራሱ ፈቃድ የጻፈው አለመሆኑን ፣ ቅዱስ ጴጥሮስ ንባቡንም ምሥጢሩንም አጉልቶ «ይኸን በመጀመሪያ ዕውቁ ፤ በመጽሐፍ ያለውን

ትንቢት ማንም ለገዛ ራሱ ሊተረጉም አልተፈቀደም፤ ከቶ ትንቢት ፀሰው ፈቃድ አልመጣምና፤ ዳሩ ግን ከእግዚአብሔር ተልከው ቅዱሳን ሰዎች በመንፈስ ቅዱስ ተረድተው ተናገሩ እንጂ»ሲል ያስረዳል። (ዪ.ዲ.ፕ.፩ ሹ-፳፩)።

ነቢያት ትንቢትን ከልባቸው አንቅተው፤ ከአእምሮአቸው አውጥተው አልተናገሩም፤ የእግዚአብሔር መንፈስ ማደሪያ ሁነው፤ በእግዚአብሔርም መንፈስ ብቻ ተመርተው ተናገሩ፤ ጸፉም እንጂ።

እንግዲህ ቅዱስ መጽሐፍ በመንፈስ እግዚአብሔር የተጻፈ ስለሆነ ፍጹም እውነት ነው፤ ከቶ ሊለወጥ፤ ሊጨመርበትም፤ ሊቀነስበትም የማይገባ መጽሐፍ ነው (ማቴ.፭.፲፰)።

ስለ ሐዲስ ኪዳንም ቅዱሳን ሐዋርያት ከጌታ ያዩትን፤ የሰሙትን፤ የተማሩትን፤ አሁንም በመንፈስ እግዚአብሔር እየተመሩ የጸፉ እንጂ ከራሳቸው አውጥተው፤ ከልባቸው አንቅተው የተናገሩት፤ የጸፉት ከቶ የላቸውም።

ሐዋርያት ሁል ጊዜ በእግዚአብሔር መንፈስ እየተመሩ የሚናገሩ የሚሠሩ ለመሆናቸው ጌታ ሲመሰክርላቸው «የምትናገሩ እናንተ አይደላችሁም፤ የአባቴ መንፈስ እንድትናገሩ ያደርጋችኋል እንጂ» ብሏል (ማቴ.፲.፳)።

እንግዲህ በአጠቃላይ ቅዱስ መጽሐፍ በመንፈስ እግዚአብሔር የተጻፈ ስለሆነ ቅዱስ መጽሐፍ

እንልዋለን ፤ ቅዱስ መጽሐፍም አድርገን እንቀበል
ዋለን ።

ምዕራፍ - ፩- የቅዱስ መጽሐፍ ቅጥርና ተራ ።

ቅዱስ መጽሐፍን ቀደም አድርገው ከተቀበሉት
አገሮች አንዲቷ ቅድስት አገራችን ኢትዮጵያ ናት ፤
ስለዚህም በቅጥር በርከት ያሉ መጻሕፍትን ተቀብ
ለን ይዘን እንገኛለን ፤ እነዚህም መጻሕፍት ቀደም
ብለው ወደ ቋንቋችን ተተርጉመው በትምህርት ፡
በጉባኤ ውለው ተገኝተዋል ።

በቅጥሩም ውሳኔ ላይ ብዙ ውይይት ተካሂ
ዶቧል ።

ስለዚህም የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ
ክርስቲያን ፹፩ ቅዱሳት መጻሕፍትን ትቀበላለች ።

የነዚህንም መጻሕፍት ቅጥር ብሉይን በምንዘ
ረዝርበት ጊዜ ከነሰማቸው የብሉይትን ቅጥር ሐዲስ
ኪዳንን በምንዘረዝርበት ጊዜ የሐዲስ ኪዳን መጻ
ሕፍትን ቅጥር እንናገራለን ።

ምዕራፍ ፭. ቀኖና ቅዱስ መጽሐፍ ፤

ቅዱስ መጽሐፍ እስትንፋስ እግዚአብሔር ስለ
ሆነ ቤተ ክርስቲያን በሕጋዊነት ስትቀበለው ቀኖ
ናነቱን አምና ነው ።

የቅ.መጽሐፍ ቀኖናነቱን የሚያረጋግጡ ብዙ
ዎች መረጃዎች አሉ ፤ እነዚህም በቅጥር የተወሰኑ
ስለሆኑ ።

፩/ የተራው ቅደምና ተከተሉ ስለተጠበቀ ፡

፪/ የተተርጎሙ ትክክለኛነት ስለታመነበት ፡

ሌላም ይኸን የመሰለ ምስክር ስላለበት የተቀበልና ቸው መጸሐፍት ሁሉ ቀኖና እንደሆኑ አምነን ነው ።

ቅዱስ መጽሐፍ ቀኖና ከሆነ ዘንድ ባዕድ ነገር አይገባበትም፤ አንድ ነገርም አይቀነስበትም፤ ስለዚህ የጸና ሁኖ ይኖራል ።

በዚህ ቅዱስ መጽሐፍ የተመሠረተው እምነት እውነተኛ አርቶዶክስም ነው፤ ስለዚህ ለዘላለሙ የማይናወጥ ፣ የማይለወጥ እምነት ሁኖ ይኖራል ።

ምዕራፍ ፮ የሁለቱ ኪዳናት ግንኙነት ፤

ቅዱስ መጽሐፍ በአንድ ስም ሲጠቃለል የሚጠራለትን ስም በመናገር ቅዱስ መጽሐፍ አልን እንጂ በኪዳንነቱ የጊድን እንደሆነ በ፪ ይከፈላል ፤ ይኸውም ብሉይ ኪዳን ፣ ሐዲስ ኪዳን የሚለው ነው ። ብሉይ ኪዳን የሚለው ስም የኪዳኑን ጥንታዊነት፣ ቀደምትነት ያመለክታል ፤ ምክንያቱም ቀደም ብሉ አምላካችን እግዚአብሔር ለአባቶች ቃል ኪዳን ገብቶ ፣ መሐላ ምሎ ነበርና ያን ያመለክታል ።

ሁለተኛው ክፍል ሐዲስ ኪዳን የተባለው ደግሞ ጌታችን ኢየሱስ በፍጹሙ ዘመን ሰው ሁኖ ሥጋንም ለብሶ፣ በዚህ ዓለም ተመላልሶ፣ የመጣበትንም ዋና ዓላማ አስተምሮ ፈጽሞ ለአዲሱ ሕዝብ ለእስራኤል ዘንፍስ የማለውን መሐላ የገባውንም ቃል ኪዳን ያመለክታል ።

ከክርስቶስ ልደት ጀምሮ ያለውን ዘመን ሁሉ ሐዲስ ይለዋል፤ በእርግጥም ሐዲስ ነው ። ክርስቶስ

ሁሉን አድሮታልና ። ሕጉም ሐዲስ ነው፤ አዲስ ሕገ
ወንጌል ተተክቷል ፤ ቃል ኪዳንም የማዳን ኃይል
ያለው አዲስ ፀጅል፤ ስለዚህ ክርስቶስ ያስተማረው
ትምህርት፡ ሐዋርያት የጻፉትም በጠቅላላ የምሥራች
ይባላል ። በሌላ አጠራር ግን ሁሉን አጠቃሎ ሐዲስ
ኪዳን ይለዋል ፤ ሐዲስ ኪዳንም ይባላል ።

እነዚህ ሁለት የኪዳን መጻሕፍት ተጠቃለው
ቅዱስ መጽሐፍ ተብለው በአንድ ስም ይጠራሉ፤ ግን
ኙነታቸውም ደግሞ እንደሚከተለው ነው ፤

፩/ አስገኙ እግዚአብሔር አንድ በመሆኑ ዓላ
ማቸውም አንድ ነው ። የዓለም ድኅነት፤ በእግዚአብሔር
ወልድ ወደዚህ ዓለም መምጣት ሆነ፤ ይኸንንም
ዓላማ ነቢያት በትንቢት፡ ሐዋርያት በትምህርት
መልክ ጻፉት፤ አዘጋጁም ፤ ስለዚህ መሠረተ ዓላማው
አንድ ነው ።

፪/ ያለ ብሉይ ኪዳን ሐዲሱ ጎደሎ ይሆናል፤
ጎደሎም ያደርገዋል ፤ እንዲሁም ያለ ሐዲስ ኪዳን
ብሉይ ኪዳን ጎደሎ ይሆናል፤ ጎደሎም ያደርገዋል ፤
ስለዚህ ብሉይ ኪዳን መነሻ ሐዲስ ኪዳን መድረሻ
ሁኖ አንድ ይሆናል ። እንዲሁም ብሉይ ኪዳን በሐዲስ
ኪዳን ይተረጎማል ፤ ይገለጣል ፤ ለሐዲስ ኪዳን
ንም ብሉይ ይጠቀሳል አስረጅም ይሆናል ። ስለዚህ
ሁለቱ ኪዳናት አንድ ይሆናሉ ።

እንግዲህ ለእውነተኛ ክርስቲያን እውነተኛ መጽሐፍ
ይኸ ቅዱስ መጽሐፍ ብቻ ነው፤ ስለዚህም ቅዱስ መጽሐፍ
የመጻሕፍት ሁሉ ራስ ይባላል፤ እንዲሁም እርሱን

መስለው ፤ ከእርሱም ተቀድተው የተጻፉ ብዙዎች
የቤተ ክርስቲያን መጻሕፍት ይገኛሉ ፤ እነርሱንም
ቤተ ክርስቲያን አክብራ ትቀበላቸዋለች ፤ ታላቅም
ርዳቸዋለች ። ቤተ ክርስቲያን አብዛኛውን የምትገለገ
ልባቸው፤ ቅዱስ መጽሐፍን ሳይቀር የምትተረጉምባ
ቸው ለነዚህ የቤተ ክርስቲያን ትውፊት በሆኑ መጻ
ሕፍት ነው ።

ሀ—የብሉይ ኪዳን ክፍል ፤

መቅደም ፤

የተመረጠውና ሕዝብ እግዚአብሔር የተባለው እሥራኤል ፈጣሪውን በእውነተኛው መንገድ ያመልክ ዘንድ ሕግ ሠራላቸው ፤ እንዲሁም የእርሱና የሕዝቦቹ መገናኛ የሚሆን ቃል ኪዳን ገባላቸው ፤ ይኸም ቃል ኪዳን ብሉይ ኪዳን ተባለ ።

ብሉይ ኪዳንን እግዚአብሔር አምላክ የእሥራኤል ሕዝብ ታሪክ የእምነታቸውም መሠረት ይሆን ዘንድ ገለጠላቸው በጽሑፍም አዋሉት ።

እግዚአብሔር አምላክ በጠቅላላ የሰውን ነገድ ሊታረቅ ሲል በእሥራኤል አማካይነት ፈቃዱ ምን እንደሆነ ገለጠ ፤ ቃል ኪዳንም ገባ ። ይኸ የእግዚአብሔርና የሰው መገናኛ ይሆን ዘንድ እግዚአብሔር የገለጠው ፤ በጽሑፍም የሰጠው መጽሐፍ ብሉይ ኪዳን ተብሎ ይጠራል ፤ ምክንያቱም እግዚአብሔር አምላክ ልዓላዊ መሐላን ምዲና ቃል ኪዳንም ገብቷልና ኪዳን ተባለ ።

ከዓለም ፍጥረት አንሥቶ እስከ ክርስቶስ መምጣት የሚናገረው ይኸ መጽሐፍ ኪዳን ተብሎ ኪዳንም ሁኖ እንደ ዐይን ብሌን እንዲጠበቅ እሥራኤልን በማስጠንቀቅ ተሰጥቷቸዋል ።

ከሊቀ ነቢያት ሙሴ ጀምሮ እስከ ነቢዩ ሚልክ ያስያሉ ነቢያት ሁሉ የጻፉት በእግዚአብሔር መንፈስ

እየተመሩ ነው ፤ ግለት በእግዚአብሔር ገላጭነት የጸፉት ስለሆነ አስትንፋስ እግዚአብሔር ይባላል ። መሐላ ወይም ቃል ኪዳን ስላለበት ብሉይ ኪዳን ይባላል ። ይኸውም መጽሐፍ በመጀመሪያ በዕብራይስጥ ተጻፈ ፤ ለጊዜው ለእስራኤል ሕዝብ ብቻ ተሰጠ ፤ ቆይቶ ግን ወደ ግሪክኛ በ፩ ሊቃናት ተተረጎመ ፤ ከዚያ በኋላ ግን ክርስቲያኑ ዓለም በየቋንቋው ተርጉሞ ፤ ቅዱስ መጽሐፍ አድርጎ ፤ ቅዱስ መጽሐፍም ብሎ ይዞት ይገኛል ። እኛም ኢትዮጵያውያን በዚህ መልክ ቀደም ብሎ ተተርጉሞልን ብሉይ ኪዳን ደርሶን ይገኛል ።

ይኸ ብሉይ ኪዳን የእስራኤል ታሪክ ያለበት ሲሆን የሃይማኖትም ታሪክ ነው ፤ ግለት የሰው ልጅ ወደ ሃይማኖት እንዴት እንደደረሰ ይናገራልና ። ለኛ ለክርስቲያኖችም የእምነት መነሻ እንደመሆኑ ጥቅሙ ከፍ ያለ ነው ፤ ምክንያቱም እኛ የምናመልከው ያኑ አንዱን የእስራኤል አምላክ ነውና ።

ብሉይ ኪዳን ለሐዲስ ኪዳን መግለጫ መነሻ ስለሆነ ክርስቲያኑ ሕዝብ አስቀድሞ ሊያውቀው ፤ ሊያጠናው ይገባል ፤ ስለዚህ እንዴት አድርገን ማወቅ ማጥናትም እንዳለብን በሚቀጥለው አገላለጥ እንረዳለን ።

ምዕራፍ ፩ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት

ብሉይ ኪዳን የተባለው በቀደመው ወይም በአልፈው ዘመን እግዚአብሔር አምላክ ለእስራኤል

የገለጠው ምሥጢር የገባውም ቃል ኪዳን ምንና ምን እንደሆነ የሚገልጥ መጽሐፍ ነው።

ብሉይም ሲባል ሕጉ ወይም ቃል ኪዳን ያረጀ ነው ማለት አይደለም፤ ቃል ኪዳን ሁልጊዜ አዲስ ነው፤ ግን ዘመኑ አርጅቷል፤ ብዙ ጊዜም አልፏል፤ በዚያን ጊዜ የነበረ መሆኑን ለማስረዳት ሲል ብሉይ ኪዳን ይለዋል።

ብሉይ ኪዳን በመፃሕፍት የሚጠቁት መጻሕፍት እግዚአብሔር በተለያዩ መልክ መገለጡን የሚናገሩ መጻሕፍት ናቸው፤ ይኸም አገላለጥ ከሙሴ ጀምሮ በተለያዩ ነዚያት የተደረገ ነው።

ይኸም የእግዚአብሔር አገላለጥ የሚባለው የሰውን ልጅ ለሚመጣው ተስፋ ለማዘጋጀትና ለመጥራት ነው፤ ይኸውም ይመጣ ዘንድ ያለው መሢሕን ለመቀበል የሚችሉበትን የሚገልጥ፣ የሚያብራራም ነው። መጽሐፉ ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ያለው ዓላማ ይኸው ብቻ ነው። ይኸንም ለማስረዳት በለሰ ላሳ ቃል በሥነ ፍጥረት ይጀምራል፤ ዓለም እንዴት እንደተፈጠረች፣ ሰው ደግሞ የፍጥረቱ ሁሉ ገዥ እንደሆነ ይናገራል።

እንዲሁም ሰው ደስተኛ ፀና እንደሚኖርና ከእግዚአብሔር ቅርብ እንደነበር፣ ግን በሕግ አፍራሽ ነቱ ከእግዚአብሔር እንደራቀቁ፣ ከክብሩም እንደተዋረደ ያሰረዳል።

በመላው የሰው ልጅ ሁሉ በዚያን ጊዜ ይቅበዝበዝ እንጂ ብሉይ ኪዳን አጥልቶ የሚናገረው በእሥራኤል

ላይ ይደርስ የነበረውን ብዙ ግፍ ነው ፤ ይኸውም ከአብርሃም ጀምሮ እስከ ክርስቶስ መምጣት የነበረውን ግፍ ገልጦ ያሳያል ።

ብሉይ ኪዳን የተጻፈበት ቋንቋ ፣ የጻፉት ሰዎች፣ የተጻፈበት ጊዜ የተለያየ ነው ። የመጀመሪያዎቹ አምስቱ የሙሴ መጻሕፍት በጣም ቀደም ብለው እንደተጻፉ የታወቀ ነው ፤ ቋንቋውም ዕብራይስጥ እንደሆነ ይነገራል ።

ቆይተው ከተጻፉ መጻሕፍት ውስጥ ጥቂቶች በአረማይክ ቋንቋ እንደተጻፉ ይገመታል ፤ ይኸም ቋንቋ ወደ ዕብራይስጥ የቀረበ ፣ ጌታ ኢየሱስ ሲናገር ያደገበት ቋንቋ ነው ፤ በሌላ አነጋገር ደግሞ ሱርስት የሚባለው ነው ።

በዘመንም የኼድን እንደሆነ እስከ ፫ኛው ምእት ዓመት ከክርስቶስ በፊት ድረስ ሲያዘግም እንደመጣ የታወቀ ነው ።

ምዕራፍ ፪ የብሉይ ኪዳን መጻሕፍት አከፋፈል

ክፍል ፩ ሕግ

አምስቱ መጻሕፍት ሙሴ ፤ ወይም አምስቱ የሕግ መጻሕፍት (ኦሪት) ወይም አምስቱ ብሔር እየተባሉ የሚጠሩት በሙሴ የተጻፉ ከሲና ምድረ በዳ እስከ ደብረ ናባው በአለው የጉዞ ጊዜ የተጻፉ ናቸው ፤ በግምት ከክርስቶስ ልደት በፊት በ፲፫ኛው ምእት ዓመት ገደማ የተጻፉ ናቸው ። እነዚህም ፤

፩/ ዘፍጥረት ፵፱ ምዕራፍ አለው ፤

፪/ ዘጸአት ፵ ምዕራፍ አለው ፤

፫/ ዘሌዋውያን ጽ፺ ምዕራፍ አለው ፤

፬/ ዘኑልቀ ጽ፺ ምዕራፍ አለው ፤

፭/ ዘዳግም ፴፬ ምዕራፍ አለው ፤

ከፍል ፪ ታሪክ

፮/ መጽሐፈ ኢያሱ ፤ ይኸ መጽሐፍ በጸሐፊው ሰው የተሰየመ ነው ፤ ይኸውም ከሙሴ ቀጥሎ የጽኑል መሪ ይሆን ዘንድ እግዚአብሔር የመረጠው፤ ጽኑልን እየመራ ምድረ ርስት ይዞ የገባው ሰው ኢያሱ ነው ። የመጽሐፉም ዓላማ የእርሱን አሠራር፣ የሕዝቡን ጉዞ፣ የምድረ ርስትን አወራረስ ያስረዳል ። ይኸም መጽሐፍ ጽ፺ ምዕራፍ አለው ።

፯/ መሳፍንት

፰/ ሩት እነዚህ ሁለት መጽሐፍት በነቢዩ በሳሙኤል እንደተጻፉ ይነገራል ። የተጻፉበትም ዘመን ከክርስቶስ በፊት በ፲፩ኛው ምእት ዓመት ገደማ ነው፤ በመሳፍንት ዘመን የነበረው የእሥራኤል ኑሮ ፣ የመሳፍንት ይዞታ እንዴት እንደነበር በነዚህ መጽሐፍት እንረዳለን ። ይኸም መጽሐፈ መሳፍንት የተባለው ጽ፩ ምዕራፍ አለው ።

በመጽሐፈ ሩት ደግሞ የአንዲት ሙአባዊት ሴት ታሪክ እናገኛለን፤ ይኸችም ሩት የተባለች ናት። ከተሰፋው ውጭ የነበረች የአረማውያን ዘር ስትሆን ከክርስቶስ ልደት ውስጥ ገብታ እንድትቈጠር የሆነች የተሰፋ ሴት መሆኗን ይናገራል ፤ ይኸም መጽሐፍ ፬ ምዕራፍ አለው ።

፱/ ነገሥት ቀዳማዊ ፴፩ ምዕራፍ አለው

፲/ ነገሥት ካልዕ ፳፬ ምዕራፍ አለው ፤

፲፩/ ነገሥት ሣልስ ጽፎ ምዕራፍ አለው ።

፲፪/ ነገሥት ራብዕ ጽፎ ምዕራፍ ያለው ሁኖ

እነዚህ አራቱ መጻሕፍት ነገሥት የተለያዩ ስም አላቸው፤ የመጀመሪያዎቹ ሁለቱ መጻሕፍት ሳሙኤል ሲባሉ ሁለቱ ደግሞ ነገሥት ይባላሉ፤ ሌላው አስተያየት ደግሞ መጻሕፍት ነገሥት ቀዳማዊ ካልዕ ፤ ሣልስ ፤ ራብዕ ፤ እያለ ጽፎ እናገኛለን (ፍ / ነ)

እነዚህን መጻሕፍት ማን እንደጻፋቸው በትክክል አይታወቅም ፤ የሚተርኩት ግን የ፩፻ ዘመን ታሪክን ነው ፤ ይኸውም ከሳኦል ጀምሮ እስከ ሰሎሞን ያለውን ዘመን ነገሥት ነው ፤

በዚህ ዘመን እሥራኤል እንዴት ይኖሩ ምንስ ይሠሩ እንደነበር የሚናገር ነው ።

፲፫/ ዜና መዋዕል ቀዳማዊ

፲፬/ ዜና መዋዕል ካልዕ፤ እነዚህ መጻሕፍት በፀዝራ እንደተጻፉ ይነገራል፤ ዘመኑም ከክርስቶስ በፊት በ፬፻፶ ዓመት መሆኑ ነው ።

በነዚህ መጻሕፍት እንደአስተዋፅኦ ሁኖ ከአዳም ጀምሮ እስከ ባቢሎን ምርኮ ድረስ ያለውን የጽሕፈት ታሪክ ይነግረናል ። ዜና መዋዕል ቀዳማዊ ጽ፬ ምዕራፍ አለው፤ ዜና መዋዕል ካልዕ ፴ ምዕራፍ ያለው ሆኖ ይገኛል ።

፲፭/ ዕዝራ ፩ኛ/ ይኸውም መጽሐፍ የዕዝራ ጸሐፊ ነው ፤ ዓላማውም ከባቢሎን ምርኮ በኋላ ያለውን የእሥራኤልን ታሪክ ለማስረዳት ነው ፤ ፲ ምዕራፍ አለው ።

፲፯/ ዕዝራ ነህምያ ይባላል ፤ ይኸም ሥራ የዕዝራ ነው ፤ ከስደት መልስ በኋላ የእሥራኤልን መንግሥት ለማቋቋም እሥራኤል ምን ያህል ጥረት እንዳደረጉ ይነግረናል ። ስለዚህም ከ፩፻፱—፬፻፱ ዓ/ም ስለነበረው ዘመንሁኔታ በሰፊው ያስረዳል ። ይኸም መጽሐፍ ፲፫ ምዕራፍ አለው ።

፲፯/ የዕዝራ ፪ኛ መጽሐፍ ፲፫ ያህል ምዕራፍ አለው ዕዝራ ሱቱኤልም ይባላል ።

፲፰/ ጦቢት

፲፱/ ዮዲት

፳/ አስቴር

፳፩/ መቃብያን ፩ኛ

፳፪ መቃብያን ፪ኛ

፳፫/ መቃብያን ፫ኛ እነዚህ ስድስቱን መጽሐፍት ማን እንደጻፉቸው፣ መቼ እንደተጻፉ ግልጽ የሆነ ማስረጃ የለም ፤ ሁኖም ከጥንት ጀምሮ ከቀኖና ብሉይ ኪዳን ገብተው ተቈጥረው የሚኖሩ መጽሐፍትናቸው፣ በዕብራውያን መጽሐፍት ግን ከአስቴር በቀር ሌሎች ከቅጥር ያልገቡ ናቸው ።

እነዚህ መጽሐፍት ስማቸው የተጠሩትን ሰዎች ታሪክና ሥራ በሰፊው ይገልጣሉ ፤ ይኸም ማለት እነርሱ ስለ እሥራኤል ሕዝብ ያበረከቱትን አስተዋፅኦ ይገልጣሉ ።

እነዚህ ሰዎች ስለወገናቸው፣ ስለ ሀገራቸው ምን እንደሠሩ፣ ምን እንዳበረከቱ፣ ለሌላው ምሳሌነት እንዲሁ በማለት የተጻፉ ናቸው ። ጦቢት ፲፱ ምዕራፍ

አለው። የዲት ፲፮ ምዕራፍ አለው። አስቴር ፲፩ ምዕራፍ
አለው። መቃብያን ቀዳማዊ ፴፯ ምዕራፍ አለው።
መቃብያን ካልዕ ጽፏል ምዕራፍ አለው። መቃብያን
ግልስ ፲ ምዕራፍ አለው።

ከፍል ፫ መዝሙር ወይም ትምህርት

እነዚህ መጽሐፍት በግጥም፣ በመዝሙር መልክ
የተጻፉ ናቸው። ሳላማቸው ግን ሰውን በለሰለሰ መን
ገድ ለመሳብ፣ ለማስተማር ወደ መልካም ጠባይ ለመ
ለወጥ ነው። አንድ ሰው ከሌላው ጋር እንዴት በስም
ምነትና በመግባባት መኖር እንደሚችል፣ እንዲሁም
ለአግዚአብሔር በእንዴት ያለ መልክ ምስጋና፣ መዝ
ሙር ማቅረብ፣ እያንዳንዱ ሰው እንደሚገባው ግዴ
ታውም እንደሆነ በመግለጥ ነው። የእነዚህም የግጥም
ወይም የመዝሙር መጽሐፍት የሚባሉ ተራ እንደ
ሚከተለው ነው።

፩/ ኢዮብ ፤ የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ግልጥ ሁኖ
የሚታወቅ አይደለም። ሁኖም በአግዚአብሔር ላይ
ከፍተኛ እምነት የነበረውን፣ በትእግሥቱም ፍጹም
የነበረውን የኢዮብን ታሪክ ልብን በሚነካ መልክ
ይገልጣል። እርሱም ፵፪ ምዕራፍ አለው።

፪/ መዝሙረ ዳዊት ፤ በነቢዩ በዳዊት ስም የቀ
ረቡ ፻፶ መዝሙሮች ያሉት መጽሐፍ ነው። እነዚህም
በእሥራኤል ሕዝብም በክርስቲያኑም ዓለም ለምስ
ጋና፣ ለጸሎት ተስማሚ ሁነው ጥንትም አሁንም የታ
ወቁ ሲሆኑ፣ የሚበዙትን ግን ራሱ ዳዊት እንደጻፋቸው
የታወቀ ነው።

፫/ ምሳሌ ሰሎሞን ፤ የነዚህም ምሳሌዎች ጸሐፊ
የዳዊት ልጅ ጥበበኛው ንጉሥ ሰሎሞን ነው ።
በዚህም መጽሐፍ የእሥራኤል ሕዝብ ምሳሌዎችና
የራሱ የጥበበኛው የንጉሥ ሰሎሞን አስተያየትም
እንደሚገኝበት ይታመናል ። ለነርሱም ፴፩ ምዕራ
ፎች አሏቸው። ፻፳፩ ምዕራፍ ጀምሮ ያለው ፯ቱ ምዕ
ራፍ ግን በግእዝ መጽሐፋችን ተግሣጽ ይባላል ፤
ራሱንም ችሎ ይቈጠራል ።

፬/ መክብብ ፤ ይኸም የሰሎሞን ጽሕፈት ነው፤
በዚህም የሰውን ተፈጥሮና የሥራውን ከንቱነት ከተ
መለከተ በኋላ ለሌሎቹ ለመግለጥ የጻፈው፤ ያስረዳውም
ነው ። ለዚህም መጽሐፍ ፲፪ ምዕራፎች አሉት ።

፭/ መሐልየ መሐልይ ፤ ይኸም መሐልይ የሰ
ሎሞን ጽሕፈት ነው፤ ምሥጢራዊ በሆነ ፍቅር መልክ
የትስብእትንና የመለኮትን ተዋሕዶ በጠቅላላም የክር
ስቶስን ሰው መሆን የሚገልጥ ነው ። እንዲሁም ስለ
ቤተ ክርስቲያን፤ ስለ ምእመናን በምሳሌ እንደተናገረ
ይተረጎማል ። ይኸም መጽሐፍ ፭ ምዕራፍ አለው ።

፮/ ጥበበ ሰሎሞን ፤ ይኸም አነስተኛ የሰሎሞን
መጽሐፍ ነው ፤ ይህም መጽሐፍ ስለጥበብ እውነ
ተኛነት ያረጋግጣል ። ይህም መጽሐፍ ፲፱ ምዕራ
ፎች አሉት ። በጠቅላላ ጥበበኛው ሰሎሞን ፭ መጻ
ሕፍት ጽፏል ፤ ሁሉንም ተቀብለናቸዋል ።

፯/ ጥበበ ሲራክ ፤ ይኸም መጽሐፍ ሲራክ በተ
ባለ ጥበበኛ ሰው እንደተጻፈ ይነገራል ፤ የነበረበት
ዘመን በ፩፻፹፱ ዓ. ዓ. ከክርስቶስ በፊት እንደሆነ ይገመ

ታል = ይኸም መጽሐፍ የሰሎሞንን ምሳሌ ይመስላል ። ሰው የሆነው ሁሉ በሥነ ሥርዓት እንዲኖር በሥነ ምግባርም አጊጦ መኖር እንደሚገባ የሥነ ምግባርን ስልትና ጥቅም በመግለጥ ይናገራል ። ይኸም መጽሐፍ ፶፩ ምዕራፎች አሉት ።

ክፍል ፬ ትንቢት ወይም የትምህርት

በዚህ በ፫ኛው ክፍል ነቢያት የተናገሩት ትንቢት፣ ያስተማሩት ትምህርት ምን ዓይነት እንደሆነ እናገኛለን ። በነዚህም መጽሐፍት አማካይነት እግዚአብሔር እሥራኤልን እንደሚገብኛቸው፣ እንደሚታደጋቸው እናገኛለን ። ይኸውም በእርሱ ላይ ያለው እምነታቸው የጸና እንደሆነ ነው ። በዚህ አንጻር ግን ምናልባት ከሕጉ ቢተላለፉ እግዚአብሔር እንደሚያጋልጣቸው፣ አሳልፎም ለመከራ እንደሚሰጣቸው፣ እንደሚቀጣቸውም ያመለክታል ።

እንዲሁም ሰላም ወይም ጥፋት የሚመጣ መሆኑን አስቀድመው ከመሆኑ በፊት እንደ ተናገሩ ሕዝቡን እንደ አስጠነቀቁ ያስረዳናል ። እንዲሁም የክርስቶስን ልደት የዓለሙን ድኅነት አስቀድመው እንደ ተናገሩ እንረዳለን ፤ ለምሳሌ ታላቁ ነቢይ ኢሳይያስ የክርስቶስን መምጣት ስም ጦርቶ መከራውንም ገልጦ ተናግሯል፤ ጽፏልም ። የእርሱም ትንቢት ከ፩፻ ዓመተ ዓለም በፊት የተጻፈ ሲሆን ከክርስቶስ በኋላ የተጻፉትን ወንጌላት ይመስላል ፤ ስለዚህም የእርሱን ትንቢት ደረቅ ሐዲስ ብለው አባቶች ሰይመውታል ።

የነቢያት መጻሕፍት የየራሳቸውን ጸሐፊ ስም እንደያዙ ይገኛሉ፤ ስለዚህ በዚያው ይጠራሉ ። ነቢያት የተባሉትም በ፪ ክፍል ይከፈላሉ፤ ይኸውም፡

፩/ ዐበይት ነቢያት

፪/ ደቂቅ ነቢያት በማለት ነው፤

—ዐበይት ነቢያት የሚባሉት ፬ ናቸው፤ እነርሱ

፩/ ኢሳይያስ

፪/ ኤርምያስ

፫/ ሕዝቅኤል

፬/ ዳንኤል ናቸው ።

—ደቂቅ ነቢያት የሚባሉ ደግሞ ፲፪ ናቸው ። እነርሱም፤

፩/ ሆሴዕ

፪/ ኢዩኤል

፫/ አሞጽ

፬/ አብድዩ

፭/ ዮናስ

፮/ ሚክያስ

፯/ ናሆም

፰/ እንባቆም

፱/ ሶፎንያስ

፲/ ሐጌ

፲፩/ ዘካርያስ

፲፪/ ሚልክያስ ናቸው

እነዚህም መጻሕፍት በዛም አነስም ያሉ ምዕራፎች ያሏቸው ሲሆኑ ሰፋ ያለ አስተያየት የረቀቀም ምሥጢር አላቸው፤ በመጀመሪያ የዐበይት ነቢያትን

እንመልከት። ትንቢተ ኢሳይያስ ፳፮ ምዕራፍ አለው፤
ሙሉና ፍጹም የሆነ ትምህርትን የያዘ መጽሐፍ ነው።
ትንቢተ ኤርምያስ ፺፪ ምዕራፍ አለው፤ ሙሉና
ፍጹም የሆነ ትምህርትን የያዘ መጽሐፍ ነው።

ሰቆቃወ ኤርምያስ ፭ ምዕራፍ አለው፤ ሙሉና
ፍጹም የሆነ ትምህርትን የያዘ መጽሐፍ ነው።

መጽሐፈ ባሮክ ፭ ምዕራፍ አለው፤ ሙሉና ፍጹም
የሆነ ትምህርትን የያዘ መጽሐፍ ነው።

ትንቢተ ሕዝቅኤል ፵፰ ምዕራፍ አለው፤ ይኸ
መጽሐፍ ከባድ የሆነ አገላለጥ አለው።

ትንቢተ ዳንኤል ፲፪ ምዕራፍ አለው፤ ይኸም መጽሐፍ
ብዙ ታምራታዊ አገላለጥ ይገኝበታል።

እንዲሁም በደቂቅ ነቢያት መጻሕፍት የሚገኙት
እንደሚከተለው ይገለጣሉ።

፩/ ሆሴዕ ፲፬ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፪/ ኢዮኤል ፫ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፫/ አሞጽ ፱ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፬/ አብድዩ ፩ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፭/ ዮናስ ፬ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፮/ ሚካያስ ፯ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፯/ ናሆም ፫ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፰/ ዕንባቆም ፫ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፱/ ሶፎንያስ ፫ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፲/ ሐጌ ፪ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፲፩/ ዘካርያስ ፲፬ ምዕራፍ ይገኝበታል።

፲፪/ ሚልክያስ ፬ ምዕራፍ ይገኝበታል።

ዐቢይ ክፍል ፫ የሐዲስ ኪዳን ክፍል ፤

መቅደም ፤

ለአዲሱ እሥራኤል፣ክርስቶስ ለቀደሰው ለክርስቲያኑ ሕዝብ መመሪያ ይሆነው ዘንድ የተሰጠ መጽሐፍ ሐዲስ ኪዳን ይባላል ።

በደሙ የተቤዠውን ሕዝብ ክርስቶስ እንዲሁ አልተወውም ፤ መጀመሪያ እሥራኤል ዘሥጋን ከግብጽ ባርነት ነጻ ሲያወጣ ኪዳን እንደገባለት፣ መመሪያ ሕግም እንዳወጣለት፣ የተስፋ ቃልም እንደተናገረለት ሁሉ፣እሥራኤል ዘነፍስ የተባለውን ሕዝብ ከግብርናተ ዲያብሎስ ነጻ አውጥቶ በደሙ ተቤኸቶ እንዲሁ አልተወውም ፤ አዲስ ኪዳን ገባለት ፤ አዲስ ትእዛዝም አወጣለት ፤ የተስፋም ቃል ተናገረለት እንጂ ። ስለዚህ ይኸ ሐዲስ ኪዳን በሰውና በእግዚአብሔር መካከል ያለውን ስምምነት ፣ ቃል ኪዳን የሚገልጥ አዲስ የተስፋ ምዕራፍ ፣ አዲስ የቃል ኪዳን መጽሐፍ ነው ።

ይኸም የሐዲስ ኪዳን መጽሐፍ የድኅነትና የምሥራች መጽሐፍ ይባላል ፤ ድኅነት ሥጋን፣ ድኅነት ነፍስን ለሰው ልጅ ሁሉ ያበሥራልና ።

አምላክ የቀደመውን ያረጀውን ዘመን አሳልፎ አዲስ ዘመን፣ አዲስ ሕግ፣ አዲስ ተስፋ ለሰው ልጅ ሁሉ ሰጧል፤አዲስ ቃል ኪዳንም ገባ፤ስለዚህ ይህን ሁሉ የሚያበሥረው መጽሐፍ ሐዲስ ኪዳን ነው ።

ይኸም መጽሐፍ ከመስቀል ላይ በአፈሰሰው ደሙ የተጻፈ የሕይወት መጽሐፍ ነው ፤ (ማቴ.፳፮.፳፰.) ።